

עש"ק פר' תרומה תשע"ג

דעה חכמה לנפשך

של"ס פר' תרומה תשע"ב

נשמתין חרתין

פרשת משפטים תשע"ג

שיחות הר"ן

שיחות קודש
מאת מו"ר שליט"א

יוצא לאור ע"י מכון
"ים החכמה"

שע"י ושיבת "תורת חכם" ללימוד הנגלה והנסתר
רח' אהלי יוסף 18, ירושלים עה"ק תובכ"א

**להלן רשימת שיעורי התורה
המתקיימים בבית מדרשינו במשך השבוע**

שיעורים באיריש

- ❖ שיעור בדף היומי מפי הר"ג המפורסם ר' יהושע כהן שליט"א, בימים א'-ה' בין השעות 4:30-5:30 אחה"צ.
- ❖ שיעור בשער הכוונות למהרה"ו זי"ע, מפי מו"ר הגה"צ שליט"א, בימים א'-ה' בין השעות 7:00-8:30 בערב.
- ❖ שיחת קודש ברעווא דרעוויין שלוש סעודות (מוזמן צה"כ דר"ת).

שיעורים בלשח"ק

- ❖ שיעור בספח"ק שיחות הר"ן, מפי מו"ר הגה"צ שליט"א, וסדר התרת קללות לפי מנהג הרש"ש זי"ע, בליל שישי בשעה 7:00.

ניתן לשמוע שיעורי מו"ר שליט"א ב"קול הלשון"

- ❖ **שיעורים באיריש:** טל' 03-6171086 (באמריקא: 7183952440 בענגלאנד: 2081233788)
 - שיעור בספח"ק אוצרות חיים – שיעור מס' 1
 - שיעור בספח"ק רחובות הנהר, נהר שלום, סידור הרש"ש – שיעור מס' 3
 - (באמריקא ובענגלאנד: 3-4-42-6)
 - (באמריקא ובענגלאנד: 3-4-42-6)
 - שיעור בחסידות (פר' השבוע) – שיעור מס' 2
 - שיעור בספר נתיב מצוותיך ואוצרות חיים – שיעור מס' 4
 - (באמריקא ובענגלאנד: 3-4-42-6)
 - (באמריקא ובענגלאנד: 3-4-42-6)
 - שיעור בשעה"כ שבת – שיעור מס' 5
 - שיעור בספר אדיר במרום לרמח"ל (טל' 03-6171041) – שיעור מס' 2
 - (באמריקא ובענגלאנד: 2-7-5-2-62)
- ❖ **שיעורים בלשח"ק:** טל' 03-6171041 (באמריקא: 7183952440 בענגלאנד: 2081233788)
 - שיעור בספר התניא – שיעור מספר 1-2
 - (באמריקא ובענגלאנד: 2-7-5-2-1)
 - שיעור בספח"ק שיחות הר"ן (ושער יחז"א) – שיעור מס' 3
 - (באמריקא ובענגלאנד: 2-7-5-2-3)
 - שיעור בספח"ק ליקוטי מוהר"ן – שיעור מס' 1-3
 - (באמריקא ובענגלאנד: 2-6-5-2-4)
 - שיעור בספח"ק עין חיים – שיעור מספר 1-1
 - (באמריקא ובענגלאנד: 2-7-5-2-1)
- ❖ **שיעורים באנגלית:** טל' 03-6171002 03-6171002 (באמריקא: 7183952440 בענגלאנד: 2081233788)
 - כמו כן ניתן לשמוע כל השיעורים בזמן אמירתם בטל' 03-6171002 (באמריקא: 7183952440 בענגלאנד: 2081233788).
 - אפשר להשיג הקלטות השיעורים ממערכת קול הלשון בטל' 02-5816622.
 - ניתן לקבל את הקונטרס מידי שבוע בדואר אלקטרוני ע"י משלוח בקשה לכתובתנו:

tc7@neto.bezeqint.net

ויהי רצון שבכח התורה הקדושה נזכה להתדבק בו ית' בראוי
ולעשות רצונו בלבב שלם למען לא נבוש ולא נכלם לעולם ועד
ונזכה כולנו יחד לביאת משיח צדיקנו בב"א.

מכון "יום החכמה"

ת.ד. 5245 ירושלים

טל': 057-3153884 02-5389584 טלפקס:

מתוך דא"ח רעוא דרעוין פרשת תרומה תשע"ב

ואת המשכן תעשה עשר יריעת שש משור ותכלת וארגמן ותלעת שני כרבים מעשה ושב תעשה אתם: (שמות כ"ו, א')

עדיין לא נענה, ונראה ח"ו שתפלתו הייתה לריק, אך אין כן הדבר, אלא צריך להאמין שאין שום תפלה חוזרת ריקם, וכל תפלה ותפלה עושה רושם ומצטרפת לגמור הבנין שצריך, ולכן צריך להתחזק בתפלה ושיחה תמיד, והצדיקים האמיתיים מלקטים התפלות של כל ישראל, ומזה בונים את המשכן, וכמ"ש בלקו"מ (תורה כ"ב) בסדר "ויביאו את המשכן אל משה", שענינו הוא

א. צריך להרבות בתפלות ולהאמין שכל תפלה פועלת והצדיק בונה את המשכן מכל תפלות ישראל

איתא במוהרנ"ת (לקוטי הלכות חו"מ הל' נחלות הלכה ד' אות כ') * שאדם צריך להרבות בתפלה מאד מאד כל ימי חייו על כל דבר ודבר, והרבה פעמים אין רואה שתפלתו מתקבלת, ואף אחר שעבר ימים ושנים

א. וז"ל לקו"ה שם: וזה צריך כל אדם לידע מאד, שכל אחד כפי אריכות גלותו בתאותיו ומדותיו הרעים שזה עיקר הגלות, הוא צריך להרבות בתפלה מאד מאד כל ימי חייו הבלו, ואפלו כשרואה שמתפלל הרבה ואינו נענה, והתאות והבלבולים מתגברים עליו בכל פעם יותר, אעפ"כ אל יטעה שתפלותיו ושיחותיו הם לריק חס ושלום, רק ידע ויאמין שאין שום דבור נאבד לעולם, וכל תפלה ושיחה עושה רושם עד שיגמר הבנין שצריך, אז יכמרו רחמיו יתברך וישבו אליו וירחמנהו וכנ"ל. ועל כן הוא צריך להתחזק להרבות בתפלה ושיחה תמיד, אך אעפ"כ כשיהיה לו איזה ישועה, אל יטעה שז"י תפלותיו ומעשיו הטובים פעל זאת, רק ידע שהכל בחסדו וכנ"ל. ואעפ"כ שאנו יודעים שאי אפשר לנו לפעול הישועה השלמה בתפלותינו, אעפ"כ אנו צריכים לעשות את שלנו להרבות בתפלה כפי כחנו, ואז יכמרו רחמיו ויעשה בחסדו למענו ויושיענו בקרוב. וגם זה הוא בכלל מה שמבאר שם בהתורה הנ"ל שצריכים בתפלה להיות קולע אל השערה ולא יחטא, היינו שלא יטה לימין או לשמאל, היינו שלא יטעה חס ושלום שהתפלות הם לריק חס ושלום מחמת שזה כמה שצועקים ואין נושעים, שזה בחינת נוטה לשמאל, שעושה מדת רחמיו כאלו הוא אכזרי חס ושלום, כאלו אין ה' יתברך שומע תפלת ישראל. וכן אל יטעה לומר מאחר שאי אפשר לפעל בתפלותינו כי אם בחסדו, אם כן למה לנו להרבות בתפלה כלל, נסמוך על חסדו לבד, כי גם זה טעות גדול, כי זה בחינת נוטה מן הצד לימין שלא כראוי, שסומך רק על חסדו לבד. כי באמת שניהם כאחד טובים, שצריכים להרבות בתפלה מאד תמיד, ולידע האמת שאין אנו כדאי לפעול בתפלותינו כי אם בחסדו, ואעפ"כ אנו צריכים לעשות את שלנו להרבות בתפלה תמיד, וה' יתברך יעשה את שלו וימשיך עלינו חסדו למענו ויושיענו מהרה, עכ"ל.

ב. וז"ל לקו"מ שם: וצריך כל אחד לכוון בתפלתו שיקשר עצמו לצדיקים שבדור, כי כל צדיק שבדור הוא בחינת משה משיח, כמו שמצינו שהצדיקים קורין זה לזה משה, כמו 'משה שפיר קאמרת', ומשה זה בחינת משיח כמו שכתוב (בראשית מ"ט) "עד כי יבא שילה" דא משה משיח. וכל תפלה ותפלה שכל אחד מתפלל הוא בחינת איבר מהשכינה, שהם אברי המשכן, שאין שום אחד מישראל יכול לאעלא שייפא בשייפא כל חד לדוכתיה אלא משה בלחוד, בשביל זה צריך להביא ולקשר כל התפלות לצדיק הדור, כמו שכתוב (שמות ל"ט): "ויביאו את המשכן אל משה", והוא יודע לאעלא שייפא בשייפא ולעשות אותה קומה שלמה, כמו שכתוב (שם מ): "ויקם משה את המשכן". וכל התורה שאדם לומד לשמור ולעשות, כל האותיות הם ניצוצי נשמות, והם נתלכשים בתוך התפלה ונתחדשים שם בבחינת עיבור (כמובא בגלגולים שכל הנשמות באים בתוך המלכות בבחינת עיבור ונתחדשים שם) וכו'. וכשאנו

להביא את כל התפלות אל הצדיק, ומוזה בונה את המשכן, כי כל תפלה ותפלה הוא בחי' איבר אחד מהשכינה הקדושה שהם אברי המשכן, וכל תפלה עושה פירות, וצריך להביא את כל התפלות לבחי' משה משיח והוא יקים את המשכן.

ב. עיקר עבודת האדם להרבות בתפלות ובקשות על כל דבר ולכוון ליחד השכינה הק' בכל בקשה שהוא תכלית המכוון בהשלמת צרכי האדם

והענין הוא, שעיקר עבודת האדם הוא תפלות ובקשות, ובכל פעם שמתפללים מרימים עי"כ את הניצוץ שהוא הבקשה למעלה למעלה. והנה כלל נשמת ישראל הם כלל ההלכות של תורה שבע"פ, והיו עבודת ה' של כלל נשמת ישראל לחזור בתשובה בכל עת, ולכן מה שיש כמה וכמה הלכות שאינם ברורים הוא מחמת הגלות, כי לא למדו חלק התורה שלהם בבחי' תורה לשמה, ויש אחיזת הקלי' בסוד גלות השכינה, וכמו כן כל הבקשות והצרכים של כל יהודי שמתפלל, הכל קשור לזה שאין עדיין בירור גמור, ובכל בקשה צריך לכוון ליחד את השכינה הק' שתחזור לשרשה ותתייחד בסוד יחוד ג"ר שהם שמות הוי"ה אהי"ה, הוי"ה אלקי"ם, הוי"ה אדנ"י, וכל זמן שהאדם אין לומד תורה לשמה, אין יכול לברר הניצוצין על ידי התפלות, והשכינה עדיין בגלות.

ובאשר האדם מתפלל, אין התכלית דווקא לפעול הבקשה שמבקש שיהיה לו אותו ישועה, אלא כל התפלות בפנימיות הם בקשות לתיקון השכינה ולגילוי יחודו יתברך שיתגלה בכל העולמות, אלא שצריך ריבוי אותיות לכל הבקשות, והשורש של הכל הוא בנין המשכן, שהוא הבקשה על גילוי

השכינה בכל העולמות שתצא מההסתר ומהגלות, והתורה הק' וכלל נשמת ישראל יצאו מן הגלות, ויתקיים "והיה ה' למלך על כל הארץ ביום ההוא יהיה הוי"ה אחד ושמו אחד". וכל התפלות הם לענין זה, אלא שבאים מלוכש בכל מיני לבושים, ולכן הקב"ה נתן צרכים לאדם ויש לו כח להתפלל בכל עת על כל צרכיו, אך המכוון בתכלית ופנימיות כל התפלות, הם כולם ביקוש יחוד הבורא, שיתקיים והיה ה' למלך על כל הארץ וגו', שיזכו להשיג התורה הק', ונשמת ישראל יחזרו בתשובה לבורא כל העולמים, אשר כל ענינים אלו הם בחי' המשכן ותיקוני השכינה, שיצאו נשמת ישראל מכל ההסתרות. ולכן בכל עת שזוכים להתפלל לקב"ה, וחוזרים על הבקשות שוב ושוב, הכל הוא לצורך תיקוני השכינה, שיתגלה יותר היחוד ויבנה המשכן, ואף שגם בפשטות יש ענין של חזרת התפלות שוב ושוב עד שלבסוף פועלים, וכמו שכתב ר' צדוק שעצם מה שהאדם יש לו כח ויכול להתפלל על צרכיו עוד ועוד, הוא כבר מראה בזה שיכול לפעול וכו', מ"מ התכלית הפנימית בכל זה הוא לתיקון השכינה הק'.

ג. צריך לעסוק בעבודת התפלה בכל עת ואף בלימוד התורה צריך שיהיה חלימוד בבחי' תפלה

וזהו אמיתת ענין התפלה ותכליתה, שיפנה האדם למאצילו בכל עת, ויעשה נחת רוח לבורא בכל עת, ויתקיים עי"כ התכלית של "נתאווה הקב"ה לעשות לו דירה בתחתונים", כי עיקר התפלות הם להגיע לבחי' עומד לפני המלך ולשמוח בה' ית', וכמ"ש "ישמח ישראל בעושרו בני ציון יגילו במלכם", ובשעה שעוסקים בתפלה שוב ושוב, זוכים למדרגה של "ואני תפלה", שנעשה האדם עצמו בחי' התפלה, דהיינו

רואים אורך הגלות ובכל יום אנחנו צועקים אליו ואינם נושעים, ויש מעמנו בני ישראל שטועים חס ושלום בלבם שכל התפלות הם לריק, אבל באמת כל התפלות הצדיקים שבכל דור ודור הם מעלים אותם, ומקימים אותם, כמו שכתוב "ויקם משה את המשכן", ומעלין כל שייפא ושייפא לדוכתיה, ובנין קומתה של השכינה מעט מעט, עד שישתלם שיעור קומתה, אז יבוא משיח דא משה וישלם אותה, ויקים אותה בשלמות וכו', עכ"ל.

ד. **שלוש תרומות הנזכרים בפרשה הם ג' מדרגות בעבודת התפלה ויקחו לי 'תרומה' מאת כל איש אשר תדבנו לבו תקחו את 'תרומתי', וזאת 'התרומה' וגו', הנה נאמר כאן ג' פעמים תרומה, והם ג' מדרגות של בחי' תרומה שהוא מלשון הרמה, שהוא ג' מדרגות בעבודת הרוממות בתפלה^ג.**

דהנה הארון הוא בחי' אור יסוד דאבא בבחי' אחת (ע"י ע"ח שער ל"ב פרק ז'), ובבחי' אחרת הוא סוד המלכות (ע"י ע"ח שער ל"ו פרק ג'), ובשעה שאדם מתפלל

שהוא בכל עת במצב של בחי' תפלה, ולא רק בג' תפלות ביום ובעבודת חצות שאז הוא הזמן העיקרי שזוכים לעמוד פכ"פ עם בורא כל העולמים בסוד בחי' דוד המלך, וזוכים לעמוד לפניו ית' בסוד ואני תפלה, אלא צריך לזכות בכל היום והלילה להיות בבחי' תפלה, ואף דצריך לעסוק בתורה כל היום, מ"מ צריך לזכות שהתורה עצמה שלומד תהיה בבחי' תפלה, באופן שבכל הלכה והלכה שלומדים יעלו את הניצוץ של בחי' אותה הלכה בבחי' עבודת התפלה, ויעלו אותו בכל מדרגות היחוד, כי כל הלכה מתבררת בכח התפלה.

ג. יש לעיין במאמרי אדמו"ר האמצעי שמות ח"א פרשת תרומה עמ' רס"ו ואילך, ושרשי הדברים מיוסדים על המאמר שם שמבאר ענין ג' תרומות וכו'. ונעתיק מקצת מלשונו שם: להבין ענין ג' תרומות הללו וכו', והנה קוב"ה הוא ממלא כל עלמין וקוב"ה איהו סובב כל עלמין, והנה ידוע הפרש ממכ"ע שזה קאי על אור וחיות אלקי' המחיה כל העולמות בתוך תוכם, וזהו האור נמשך בסדר השתלשלות מעילה לעלול, עד שנתהוה מזה יו"ד מאמרות להיות הבריאה מאין ליש גשמי' וכו', כמו מאמר יהיה אור שמהוה האור הגשמי נתהוה ונשתלשל מאור הרוחני, כידוע שהחכמה נק' אור וכו', ואח"כ נשתלשל וירד עד שנתהוה מזה אור הגשמי שלנו וכו', וזהו הנקרא בחי' ממלא כל עלמין, היינו האור האלקי' הנמשך בגדר עלמין.

והנה יש עוד בחי' הנק' בחי' סובב כל עלמין, ואין הפי' שהוא סוכ"ע מלמעלה ואינו מאיר בעלמין, רק שהוא מאיר בתוך כל עלמין, אך אינו בהתחלקות כמו אור הפנימי, רק שהוא מאיר בשוה ובלתי התחלקות וכו', וזהו שבחי' סובב כל עלמין הנק' נק' בשם אור מקיף היינו שהוא אור המאיר רק בבחי' מקיף בהשוואה ולא בהתחלקות כמו אור פנימי, ואעפ"כ עיקר חיות מבחי' ממכ"ע נמשך מבחי' סכ"ע, שבחי' סכ"ע הוא עיקר החיות כידוע בענין שמש ומגן הוי"ה ואלקים, שאלקים נקרא בחי' ממכ"ע וכו', אבל עיקר חיות משם אלקים נמשך משם הוי"ה ב"ה, והוי' הוא הנקרא סכ"ע, היינו היה והוה ויהיה כאחד, אעפ"כ נקרא הוי"ה על שם מקור ההתהוות נמשך מאיתו וכו'.

והנה תכלית רצון העליון שיהיה ביטול ממלא כל עלמין בבחי' סובב כל עלמין, וזהו הנק' ביטול היש לאיין, שבחי' ממכ"ע נק' בחי' יש ודבר, שיבטל ותכלל בבחי' סכ"ע הנק' איין על שם העלם והסתור או על שם מקיף. וזהו ויקחו לי תרומה, כי הנה ידוע שיש במלות תרומה שני פירושים, אחד מלשון הפרשה, ופי' הב' לשון הרמה והגבהה למעלה, היינו שבחי' ממכ"ע הנמשך למטה להוות היש, הוא נק' 'תרומה' מלשון הפרשה, היינו שמו שמפרישין חלק קטן מחלק גדול וכו' ככה יובן בענין ממכ"ע שהוא הארה בעלמא מבחי' סכ"ע. וזהו פי' הא' בתרומה שהוא לשון הפרשה. אך באמת צריך להיות ביטול והתכללות ממכ"ע בבחי' סכ"ע, וזהו תרומה לשון הרמה, דהיינו לפי שמביאה בחי' ממכ"ע לשרשו לבחי' סכ"ע, וזהו ויקחו לי תרומה, היינו שיתעלה בחי' תרומה שהוא מכ"ע שהוא לשון הפרשה, לבחי' סכ"ע. אך על ידי מה תתעלה, הוא על ידי נשמות ישראל דוקא וכו'.

והנה צריך להיות כלי' לאור המתגלה על ידי המשכה זו, וזהו ענין תורה ומצות שנק' שני מיני כלים, כלים הפנימיים וכלים החיצוניים, והנה התורה נק' בשם כלים הפנימיים וכו', והמצות הן כלים החיצוניים וכו', וזהו ג' בחי' קדוש וברוך וימלוך, קדוש היינו כמו שהוא קודש כקדושת עצמותו, וברוך הוא כמו שמקבל הברכות, וימלוך הוא כמו שהוא משפיע לעלמין. וזהו ענין ג' תרומות, תרומה א' הוא לשון הרמה היינו ארמונת להוי"ה לבחי' עצמות ומהות, וזהו ויקחו לי תרומה, וזהו ארומימך אלוקי המלך, ואח"כ תרומה לשון הפרשה, היינו המשכה מאו"ס להיות נמשך בתורה ומצות וזהו תרומתי שהוא הארת מהות ועצמות א"ס, אך בא בשני בחי', אחד בבחי' תורה שהוא כלי הפנימי' לאו"ס, ובחי' הב' בבחי' המצות שנק' כלי החיצוני' וכו', עכ"ל ועיש"ב.

ו. מדרגה ב' בתפלה הוא הדבקות בפנימיות פרטי השמות וקדושתם ויחודם
ואחר כך מדרגה ב' הוא לא רק ליהנות בכללות מאור הרוחני של השמות הקדושים, אלא כל שם יש לו בפרטות ענין פנימי שמרמז עליו, כי כל שם יש לו ענין רוחני ואור פרטי כפי הבחינה שמרמז עליו, והוא בסוד תרומה השנייה הנזכרת בפרשה, שהוא הדבקות וההנאה מפנימיות פרטי השמות הק' שבתפלה.

ז. מדרגה ג' בתפלה הוא הדבקות בפנימיות נשמת כל השמות בבחי' שעשועים עצמיים באלקות ית"ש
אך אעפ"כ העיקר הוא מדרגת התרומה השלישית, שהוא פנימיות נשמת כל השמות, בבחי' האור הפשוט ואור העצם של פנימיות כל השמות, שהוא סוד השעשועים עצמיים בכל עת בעצם אלקות על ידי רוממות התפלה, והוא מדרגה עליונה מאד שהוא התרומה השלישית.

ח. ג' מדרגות התפלה הם בחינת ממלא כל עלמין וסובב כל עלמין וכולא קמיה כלא חשיבי
וג' מדרגות אלו בעבודת התפלה שהם הג' תרומות הנזכרות בפסוק, הם בחינת ג' מדרגות בדרכי היחוד שהם ממלא כל עלמין, וסובב כל עלמין, ולית מחשבה תפיסא ביה כלל שהוא בחי' 'כולא קמיה

תפלות ובקשות, הנה בכח התפלה צריך להעלות השכינה הק' מלמטה למעלה למעלה, עד שעולה למקום השביל והנתיב שהוא מקום חיבור יסוד דאו"א שהוא במקום הארון, ושם הוא מקור הברכה^ד, כי בשעה שמתפלל האדם תפלות ובקשות נפתח לאדם מוחין עליונים, וזוכה לראות וליהנות מהמראות הרוחניים, והוא ענין ההסתכלות בשמות הקדושים, לקבל תענוג על ידי ריבוי התפלות, שהמח מוזדכך והגוף מוזדכך על ידי שמרבה להתבונן בכל השמות הק' בתפלה.

ה. מדרגה ראשונה בתפלה הוא הדבקות בשמות הק' בכללות וההתבוננות בראיה האלקית שבתפלה
וזה בחי' התרומה הראשונה בסוד תור"ה מ' (אותיות תרומ"ה), שהוא ארבעים יום של משה רבינו שעלה לקבל התורה, והוא בחי' התורה שמוזכרת על ידי התפלות, כי אחר שלומד אדם תורה כאשר בא להתפלל הרי הוא מעלה את כל התורה שלמד, וזוכה ליהנות מהשמות הקדושים, וצריך שהאדם יהנה מכל השמות הק' הנמצא בסידורי האר"י הק', ולא להסתכל בסידור בבחי' יבשות, כי זה סימן שלא למד מספיק, אלא צריך שיהיה לו תענוג בראיית השמות, וזהו התרומה הראשונה שהוא בחי' המלכות שפותחת את אור יסוד אבא בבחי' השביל ונתיב, שהוא ההתבוננות בראיה אלקית שבכח התפלה^ה.

ד. והוא סוד "ברוך" שפירושו מקור הברכה ופירושו בזה"ק פרשת עקב דף ער"א שהוא בסוד השביל דיסוד דאבא הגנון ביסוד דאמא וכמו שביאר בשער מאמרי רשב"י שם בפרשת עקב וכידוע מכוונת מטבע הברכה, וע"ע שעה"כ דף ג' ע"א. ועי' במאמרי האדמו"ר האמצעי הגז"ל שם בעמ' ער"א בסופו וז"ל: והנה בתיבת ברוך נרמז שני הדברים, כי פירוש ברוך משמע לשון מקבל הברכה כמו המלך שלמה ברוך יהיה, היינו שמקבל הברכות, וגם יש עוד פי' בברוך שהוא ראש כל ברכה, כידוע שר"ת ברוך הוא ראש כל ברכה (פי' ברוך ר"ת ב'רוך ר'אש ו'מקור כ'ל הברכות), וזהו שני הבחי' בבחינת חכמה, אחד כמו שהוא מקבל מבחי' הכתר אז הוא נקרא ברכה על שם קבלת הברכות מלמעלה, אבל כאשר בחי' החכמה נעשה מקור לעלמין, אז נק' ברוך על שם ראש כל ברכה, עכ"ל.

ה. פירוש דהתבוננות הוא סוד הבינה שהוא יסוד דאימא, ושם גנוז יסוד דאבא שהוא הראיה אלקית, כי כל בחי' חכמה ובחי' אבא הוא סוד הראיה, ולכן כשעולה למקום חיבור או"א בתפלה, הוא ענין התבוננות בראיה האלקית שבתפלה.

הקדושה כפי הברור שנעשה בעת הלימוד, או כאשר רואה צרכים של כלל ישראל, לומד מזה מה הם החסרונות של השכינה, ומתפלל על תיקוני השכינה הק', שבה ועל ידה הוא תיקון כל החסרונות שיש בכלל ישראל.

דחנה נתאווה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים שהוא גילוי היחוד בסוד המשכן, והצדיקים עוסקים בכל עת בענין זה לבנות המשכן, ולכן עוסקים בכל עת בתפלות, ומתפללים שוב ושוב על כל דבר בלי סוף, ואין התכלית להוציא לפועל אותם בקשות, אלא להמשיך היחוד ותיקון השכינה הנצרך באותו עת, ומתלבש הדבר בכל מיני צרכים ובקשות שבאים לאדם בכל תהלוכות החיים, והכל הוא לעורר את הצדיק איזה תיקון צריך עתה לעשות לשכינה הק', והעיקר הוא שעולים על ידי המלכות עד מקום הארון שהוא מקום השביל ונתיב.

והנה כל פרטי הגילויים של השמות הק' הם סוד הכלים עצמם של המשכן, וצריך להרגיש הקדושה של המשכן וכליו עד שמשיג הפנימיות שלהם, ועד שזוכה לשעשועים עצמיים המתגלים על ידי כל פרטי כלי המשכן, והוא הג' תרומות שהם ג' הרמות שמרימים כלל ישראל על ידי עבודת התפלה.

י. סוד שם ס"ב שהוא רל"ז אלפים פרסאות שיעור קומה של יוצר בראשית הוא בסוד עליית המלכות למעלה עד הרדל"א
ואיתא באר"י הק' (ע"ח שער מ"ד פרק ז' שעה"ק דף נ"א ע"א) דסוד שם ס"ב שהוא הוי"ה במלוי

כלא חשיב, ודרך העבודה וההתבוננות הוא מתתא לעילא, שצריך תחילה צריך להתפלל בדבקות באור האלקי של השמות, והוא בחי' תרומה ראשונה שהוא בחי' המדרגה של ממלא כל עלמין, ואח"כ להכנס להתבוננות בפרטי השמות וקדושתם, שהוא בחי' התרומה השנייה, ועל ידי כך צריך לעלות מבחי' ממלא כל עלמין לבחי' סובב כל עלמין, ואמנם כל זה עדין נחשב שהוא בבחי' "אדם", ואחר כך צריך לעלות מזה לתרומה השלישית שהוא למעלה ממדרגת סובב כל עלמין והוא הבחי' הנקראת "לא אדם", שהוא הפנימיות של השעשועים עצמיים בעצם אלקות שהוא למעלה מכל השמות, כי אף שכוונת פנימיות השמות הוא מדרגה גדולה, אך כל זה עדיין נכלל בדרגת דבחי' "אדם", ועל ידו יכול לעלות עוד במדרגת תרומה השלישית שהיא לעלות לבחי' "לא אדם", והוא למעלה מבחי' ממלא וסובב, כי כאשר השמות הק' מתאחדים ועולים מבחי' ממלא לבחי' סובב, אז יכולים לגלות המדרגה שלמעלה מהסובב, שהוא שעשועים עצמיים בעצם אלקות.

ט. הצדיק מכיר בכל עת מהו חסרון של השכינה כפי הצרכים של ישראל ומתפלל על תיקון השכינה שהוא בחי' בנין המשכן
והנה הצדיקים הגדולים בכל עת מתיחדים עם בחי' התפלה, ועוסקים בכל עת בתורה, ומחזירים בכל עת את כלל ישראל בתשובה, ונכלל בזה גם כל החסרונות שיש לכל יהודי ויהודי שהוא בחי' חסרון בשכינה הק', והצדיק מכיר בכל עת מה הם החסרונות של השכינה, בין בעת לימוד התורה

1. עי' פלח הרימון פרשת תרומה במאמר הראשון שם באורך, ומקצת לשונו שם: ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם, בתוכו לא נאמר דהוי קאי על המקדש, רק בתוכם, והיינו בתוך לב של כל אחד ואחד מישראל, והנה הכוונה שהם בעצמם אינם יכולים לפעול כלום, רק עשיית הכלי בלבד הוא שנמסרה להם, שזהו ענין עשיות המקדש, ואז ממילא יומשך שכינת עוזו מצד חסדו וטובו בבחי' השראה במקדש העשוי שהוא בחי' הכלים, ועל ידי הכלים יאיר האור בתוך לב של כל אחד ואחד, וכן על דרך זה בכל דור ובכל זמן ובכל יום, צריך האדם לעשות בנפשו מקדש ומכון לשבתו ית', ועי"ז נמשך בחי' שכינתו בתוכם וכו', ועי"ש באורך ביאור כלי המשכן וביאור ענין מקדש דלתתא ומקדש דלעילא וכו', ואכמ"ל.

שהוא בת עין, שהיא המלכות כאשר כולה פונה אל היחוד העליון, והוא סוד דיבורים קדושים של בחי' התפלה, אשר הפנימיות של כל הדיבורים הוא שמו יתברך שהוא יכלתו יתברך, שהוא רצונו יתברך להתגלות בכל העולמות, והוא ענין התפלה על השכינה הק' שתתגלה בכל העולמות.

יא. מעלה גדולה להתפלל בבית הכנסת של הצדיקי אמת ששם אפשר בקל לזכך התפלה ולהעלותה

ולכן יש ענין גדול להתפלל בבתי כנסיות ובתי מדרשות של הצדיקים הגדולים (ע' לקוטי הלכות או"ח הל' בית הכנסת הלכה ו'), כי אף שיש בכל בית כנסת קדושה, מ"מ כמה שאפשר צריך להתפלל בבתי כנסיות של הצדיקים הגדולים המופלגים במעלה, כי אני ה' שוכן בתוך בני ישראל שהוא מקום המקדש, ובזמן הגלות הוא במקום מקדש מעט שהוא בבתי כנסיות ובתי מדרשות, אך באמת השכינה הק' שורה בנשמות הצדיקים, ולכן כאשר זוכים להתפלל בבתי כנסיות של הצדיקים הגדולים, הוא יותר קל להעלות התפלה לנקודת האמת של התפלה, ולזכך המחשבות ולעלות התפלה לדעת הפנימי לעורר היחוד העליון שיתגלה, כי במקום הצדיקים הגדולים התפלות מוזכרות במהירות, כי זהו התכלית שהוא פנימיות נשמת ישראל, והתכלית הוא להגיע ליחוד הבורא בשלמות.

יב. צריך בכל יום לבדוק עצמו אם פונה לבורא ית' בכל דבר ואם מכוון לתכלית האמיתית שהוא גילוי יחודו ית' בעולם

ולכן צריך האדם בכל יום ויום לבדוק עצמו אם הוא עוסק באמת בתפלות ובקשות כראוי, ובתחילה יבדוק את עצמו אם מתפלל על כל צרכיו בכל עת, דהיינו שפונה לבורא ית' בכל דבר ודבר שצריך ובכל ענין שעובר עליו בכל עת ובכל רגע, ושוב יבדוק אם מתפלל בחיצוניות בלבד או בפנימיות, ואם הוא מחפש

יודיין חוץ מאות ו' שהוא ללא י' (והיא כמו במלוי הוי"ה דב"ן) והוא כזה: יו"ד ה"י ו"ו ה"י, הוא גימטריא רל"ו, והוא סוד שיעור קומה של יוצר בראשית שהוא רל"ו אלפים רבבות פרסאות, כמנין גדול אדוננו ור"ב כ"ח שעולה רל"ו. ופירש מהרח"ו ז"ל שם שהג' רל"ו הוא כאשר מחשבים שם זה בריבוע בבחי' פשוט ומלא שלו כזה: י, יה, יהוה, (ריבוע הפשוט גי' ע"ב), יו"ד, יו"ד ה"י, יו"ד ה"י ו"ו, יו"ד ה"י ו"ו ה"י, (ריבוע המלא גי' קס"ד), ששניהם עולים ע"ב קס"ד והרי הם בגי' רל"ו, ע"כ.

והענין הוא דהנה התכלית הוא השכינה הק' הנקראת תכלת סוד תכלית, והמלכות הגנוזה ברדל"א למעלה למעלה, הנה היא עולה ממקום פנימיות הדעת שהוא השביל והנתיב, עד למעלה ברדל"א, ושם הוא סוד שיר פשוט כפול משולש מרובע, שהוא סוד הוי"ה בריבוע י, יה, יהוה, ושם הוא גם סוד שם ס"ב בריבוע, ושניהם הם סוד רל"ו פרסאות שהוא שיעור קומה של יוצר בראשית, כי השכינה הק' בכל עת צועקת למאציל העליון שיתגלה, כי יש לשכינה הק' רק בקשה אחת, ומבקשת מהמאציל העליון עצמותו ית"ש "יהי רצון מלפניך" שהוא כביכול עצמותו יתברך שמו, שיתגלה. והשכינה צועקת בכל עת בתמידות ענין זה, והוא בסוד שיר פשוט כפול משולש מרובע, וכן סוד שם ס"ב שהוא בחי' המלכות הגנוזה בחכמה, (דהיינו אות ו"ו דשם ב"ן שהוא המלכות, שעולה לשם ע"ב דיודיין שהוא חכמה, ונעשה שם ס"ב שהוא ע"ב עם אות ו"ו דב"ן כזה: יו"ד ה"י ו"ו ה"י וכנ"ל), שהוא הראיה אלקית של הצדיקים, שהוא בחי' החכמה, ומה שהם נהנים בפנימיות השמות, הנה כל זה פועל שהתפלה תהיה בתוספת כח.

ולכן שם ס"ב שהוא רל"ו אלפים פרסאות שהוא מה ששואלים מהאדם אם הוא למד ויודע כל התורה, כי עיקר השאלה אם השם ס"ב בריבוע שהוא בחי' השיר פשוט כפול משולש מרובע, והוא סוד אור חוזר של היחוד העליון, כי עיקר העבודה של הצדיק שהוא מונח בכל עת בכליון העליון, והוא סוד דורשי יחודך כבבת שמרם, סוד קדושת שבת בסוד ש' ב"ת

באמת את היחוד, כי צריך לזה דעת אמת בבחי' דעת משה המתלבש בכל יהודי, שהוא דעת הצדיקים האמיתיים אשר על ידו יכולים לזכות בהתפלה להגיע לרצונו ית' האמיתי, שהוא להתגלות יחודו ית' בכל העלמות, והוא סוד הארון ששם גנוז התורה הק', ויש שם ג' ארונות שהם ג' מדרגות אלו (עי' ספר הליקוטים פרשת תרומה בסוד ג' ארונות), וצריך להגיע למלכות הגנוזה ברדל"א בסוד שם ס"ב סוד רל"ו פרסאות, וענינו הוא שרואים בכל השמות גילוי עצם אלקות, ומתקשרים עם בחי' השכינה הק' אשר צועקת בכל עת והולכת וצועקת שהכבוד של הקב"ה יתגלה, וזו עיקר תפלת הצדיקים בכל עת ובכל שעה, שמבקשים על כל הצרכים של ישראל, אך בפנימיות לבם כל פנייתם הוא רק לענין זה שיתגלה מלכותו יתברך, והם דבוקים בשורש המלכות למעלה למעלה שהיא המלכות הגנוזה ברדל"א.

יג. כל הקטרוגים בעולם הוא מחמת התרחקות מנקודת האמת ועיקר זמן התקשרות לדעת הצדיק אמת הוא בעת התפלה ובאמת כל הקטרוגים שיש בעולם הוא בגלל שמתרחקים מנקודת האמת שהוא נקודת הצדיק, ועושים הכל רק לגרמיה, ואין מתקשרים בתפלה לדעת הצדיקים האמיתיים, ומכוונים בכל דבר רק לגרמיה, ולכן התפלה אינה מגיעה למקומה, ועיקר זמן התקשרות לדעת הצדיק אמת הוא בעת התפלה, שצריך ללכת בדרכי הצדיקים המתבוננים בכל עת בג' הדרכים של התפלה בבחי' הג' תרומות הנ"ל, ועובדים את ה' בכל עת בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאודך. והעיקר הוא שנכנסים לפנימיות התפלה ומעלים את המלכות שהיא שם אדני למעלה לשם אהי"ה, שהוא סוד ראשו כתם פ"ז שהוא גי' אדני אהי"ה כמ"ש בזרע קודש להגה"ק מראפשיץ ז"ל, שהוא שלמות המדרגה

ז. עי' זרע קודש פרשת תרומה וז"ל: ויקחו לי תרומה מאת כל ר"ת מלכו"ת. שיקחו לי לשמי לרומם שמי, וזהו תרומה תרו"ם ה', לרומם הה' אחרונה בחינת מלכות, ליחדה עם האותיות יה"ו כידוע, והנה ס"ת מתיבות ויקחו לי תרומה, הם אותיות וי"ה והם בגי' אהי"ה, כי ית"ש כשעלה ברצונו יתברך לברוא עולמו היה כביכול נקרא אהי"ה, שאמר אהיה לאלהי על נבראים שאברא, ואחר כך כשברא עולמו נקרא הוי"ה שמהוה כל היות, ואחר הבריאה מלך במשפט יעמיד ארץ (משלי כ"ט ד') ומנהיג ית"ש עולמו, כמו שאמר חז"ל (ב"ר ל"ט א) וכי יש בירה בלא מנהיג ח"ו, רק ית"ש מנהיג עולמו, והנהגה זו בחינת מלך במשפט יעמיד ארץ הוא בשם אדני, וכמו שאמר חז"ל (עיין ברכות ז' ע"ב) שעל ידי שפירסם אברהם אבינו ע"ה אלהותו ית"ש, אמר מי קראך אדון בעולם וקראו אדון כמו שכתוב (דניאל ט, יז) למען אדני כו'.

והנה בסידור האריז"ל (בברוך שאמר) על המהולל בפה עמו רשום בפ"ה גימטריא פ"ז, ולהבין מה מרמו בזה. כי הנה ענין הפה אנו רואים שהוא ענין התגלות המחשבה לאחרים, כי הנה כשחושב במחשבתו אין אחרים יודעים מה במחשבתו, וכן אפילו עושה תנועות ורמיונות בידו ובפיו, אין מבינים כ"כ מאי דמחוי במחוג, משא"כ אם אומר מחשבתו בפיו הוא התגלות המחשבה, וזהו כביכול אצלו ית"ש מרמו בשם אדני כנ"ל, שנקרא אדון על כל המעשים, וזהו מורה על בחינת דיבור כידוע, שזה השם אדני הוא בחינת דיבור, וצריך לייחד השם הזה עם שם אהי"ה ראשית המחשבה, כי כן צריך לייחד מתנתא לעילא מסופה דכל דרגין עד ראשית המחשבה, וזהו שנאמר 'ועש' לי מקדש ושכנתי בתוכם', שבפסוק זה יש ה' תיבות וכ"א אותיות, כי בה' בראם, וזהו שרמו לקשר ולחבר הה' לשם אהי"ה שגימטריא כ"א, ועם ה' הוא הוי"ה, כי העולם הזה נברא בה' [בחינת אחרית], בחינת שם אדני, לקשרה בראשית, בחינת שם אהי"ה וכנ"ל, ולכן היה במשכן דומם צומח חי, והעושה מלאכה מדבר, לקשר הכל לו ית"ש לראשית המחשבה, והנה כשתייחד הב' שמות אהי"ה אדני עם הכולל גימטריא פ"ז, וזהו שרמו האריז"ל שבפ"ה גימטריא פ"ז, לרמו שבדיבור שבפה צריך לייחד גם השם אהי"ה לאדני שיהיה גימטריא פ"ז.

והנה צריך לעשות יחוד בכל המדות על דרך זה וכו', וזה שנאמר ויקחו לי תרומה והר"ת גימטריא ה' פעמים פ"ז עם הכולל לרמו על הנ"ל, לייחד ה' בכל מדה ומדה על דרך הנ"ל, הב' שמות אהי"ה ואדני (שעולים פ"ז) ולייחדם בכל הה' מדות שנטבעו באדם שהם גדולה גבורה תפארת נצח הוד, וזהו גם כן בס"ת שרמו וי"ה, לרמוז על חותם שכנגד מדת תפארת, לפארו ית"ש בכל המדות, ובוה נכללים כל המדות, שבכל המדות יתנהג האדם לפארו ית"ש, וזהו שנאמר ויקחו לי תרומה כנ"ל שתרום ה', שמי תרום לי

אשר מתגלה עי"כ כל הי"ג תיקוני דיקנא, שהוא רחמים גדולים בבחי' רחמים פשוטים אין קץ של הבורא ית"ש.

יד. תחילת עבודת התפלה ע"י הדיבור ומשם צריך לעלות לפנימיות המחשבה עד שזוכה לאור המקיף שמרגיש פנימיות היחודים

והענין הוא דתחילה צריך להרגיש תשוקה אמיתית לגילוי היחוד, שהוא מתחיל בדיבור הגשמי

שהוא שם אדנ"י למטה, עד שעולים עי"כ לפנימיות המחשבה שהוא יותר עמוק מהתבוננות הכי עמוקה, שהוא הצעקה הפנימית לקרוא לקב"ה בכל עת שיתגלה, ולכן הראיה העליונה של הארון שרואים כביכול שני הכרובים, שהם היחודים העליונים אשר על ידם מתגלה הרדל"א, והוא בסוד היחודים של שם ס"ב ורל"ו פרסאות, שמגיע עד מדרגה שמרגיש פנימיות היחודים, והוא המקיף שמוכך את האדם עד שנעשה כל גופו אש"ה.

כנ"ל, לקשר ה' אחרונה משם הוי"ה שרומזת לשם אדנ"י שבו מנהיג יתברך עולמו שהוא אדון כל, לקשר זה במחשבה עליונה, וזהו שרמזו בהר"ת [של ויקחו ל' ת'רומה] שגמטריא ה' פעמים פ"ו [עם הכולל], יחוד אהי"ה ואדנ"י [עם הכולל] כנ"ל שהחותם וי"ה גמטריא אהי"ה, שבו חתם ית"ש עולמו, וזהו שרמז בס"ת באותיות וי"ה כנ"ל, והחותם הלז הוא בחינת צלם אלהים, ויקחו לי תרומה לרומם זה הצלם, וגם י"ל מאת כל איש אשר ידבנו לבו ההולך אחר תאוות לבו תקחו זה הצלם ממנו, עכ"ל.

ח. מו"ר הוסיף אח"כ לבאר עוד בענין שם ס"ב שעולה רל"ו וכו'. וקיצור הענין הוא דמבואר בפ"י כתם אופיר על מגלת אסתר להגה"ק מקאמרנא בפסוק ויין מלכות רב' בסוד שם ס"ב הנזכר וכו' עי"ש. והענין הוא בדברל"א (שהוא שם ע"ב) הוא הראיה דכל המדרגות בסוד הראיה דרדל"א שהוא פנימיות אבא, ושם הוא גם בסוד זו"ן (ו"ו דשם ב"ן שהוא בחי' זו"ן הנכלל בע"ב ונעשה ס"ב) שהוא פנימיות הדיבור דהמל' הגנוזה ברדל"א בסוד דיבור מן השמים, והוא האדנ"י הנכלל באהי"ה. ועומק הענין, דהנה מחשבה כלולה בדיבור ודיבור במחשבה, ומוכרחים לשתייהן, ומחשבה כשהיא לבד בהיותה למטה במקומה לאו מידי עבד, ורק מחשבה דעתיק היא פועלת, ושם מוכרחים גם לדיבור דתפלה בסוד המל' הגנוזה ברדל"א, ולמעלה בעתיק התפלה בדקות שבתוך היחוד שהיא פנימיות היחוד בסוד מלכות הגנוזה ברדל"א, בסוד מל' עטרת בעלה (דענין הגנוזה היינו דהיא הפנימיות), ולמטה בוו"ן הוא להיפך, דהיחודים שהם אור דעתיק וצלמים דעתיק ומוחי' והוי"ת המנוקדות הם פנימיות הוו"ן והקול ודיבור הוא סוד הוו"ן עצמם ונמצא שהמחשבה הוא בפנימיות והדיבור בחיצוניות.

והנה העליונים צריכים לתחתונים והתחתונים צריכים לעליונים כלשון הרש"ש (דף כ"ה ע"א), וכבר אמרנו דהעיקר הוא שיהיו העליונים פועלים ע"י התחתונים שאז הוא ברחמים, אעפ"כ הנה כאשר כ"א בפני עצמו, ודאי דהעיקר הוא כנ"ל שהעיקר הוא התחתונים שעל ידם מתגלים העליונים ביתר שאת, אבל אחר שכבר נתאחדו בסוד עתיק הוא זו"ן וזו"ן הוא עתיק (עי' נה"ש ל"ד ע"ב ועי' לשם ספר הדעה ח"ב דף קל"ז ע"ג וקל"ח באורך), נתעורר הספק בלב צדיקי בני ישראל מה הוא עיקר רצון ה', אם עיקר רצונו בתפלות בדיבור שהוא זו"ן ולייחד יחודים בתוך הדיבור, ועי"ז מתעורר בכל עת הגילוי דעתיק ביתר שאת בסוד קול ודיבור, או שעיקר רצונו ביחודים וכו', וזהו שביאר הלשם שם באריכות ענין הספק דהיש ה' בקרבנו אם אין וכו' ואכמ"ל. והעיקר הוא שיהיה עתיק וז"א כולא חד כמו שביאר שם עי"ש.

והנה שם ס"ב הנעשה רל"ו שערים, ב' דרכים יש בזה, האחד בסוד הוי"ה פשוטה ברבוע ומלוי ס"ב ברבוע כנ"ל, והב' הכאה דשם ס"ב, כמבואר אלו הב' דרכים בע"ח (שער מ"ד פ"ז). והדרך הג' מובא בלשם בשער הפונה קדים שהוא ד' הוי"ת במלוי עסמ"ב העולים רל"ב ועם ד' כוללים עולים ג"כ רל"ו. והענין, דמצד היות מלכות הגנוזה ברדל"א הוא דרך א' שהוא שם ס"ב, שהוא עליית המלכות להכלל בשם ע"ב כמשנ"ת. והדרך הב' הוא מצד התכללות דחו"ב מיניה וביה, דהמילוי הוא בינה והחכמה הוא האות, והכאת האות במילוי הוא יחוד דחו"ב, והוא פנימיות הראיה וההבנה שהם חו"ב, בסוד אני בצדק אחזה פניך וכו' כמבואר בדברי הצמח צדק שרואה התמונה בהקיץ יחד עם פנימיותה שהוא הפירוש דהתמונה. וכל זה תכליתו להיות גילוי דעצם, שהוא הדרך הג' במספר רל"ו שהוא ד' הוי"ת דעסמ"ב עם ד' כוללים, שהוא סוד השעשועים, והדיבור שתוך השעשועים, עכ"ד בקיצור נמרץ מאד וא"א להאריך יותר.

טו. הצדיקים נעשה כל גופם אש בסוד חשמ"ל וכל עניני הגשם נעשים אש קודש בתכלית הזיכוך

וז'הו העובדא המוכא מהבעש"ט בערב יום הקדוש, שנתגלה למגיד וראה בעת אכילת עריו"כ שהבעש"ט אש והמאכלים אש"ט, ואמר הבעש"ט שאז משה רבינו ע"ה מסר לו כוונת האכילה, והוא הכוונה של האכילה אשר על ידה הלך ארבעים יום. והענין הוא, כי סוד התרומה שהוא תור"ה מ' שהוא התורה הק' שניתנה בארבעים יום, והוא שורש הקדושה שהאדם מתפלל עם שמות הקדושים ונכנס בפנימיות השמות עד שמישיג המלכות הפנימית שצווקת בכל עת שיתגלה יחודו יתברך, ואז נעשה כל גופו אש, והוא סוד אות ו"ו דשם ב"ן שנכלל בשם ע"ב, ואז מוזכר הגוף מקל' נוגה שהוא סוד בתיה שהיא קל' נגה שנגעה בגוף משה כמו שכתב בע"ח (שער מ"ט פרק ב'), וכאשר מבטלים את ושתי שהיא קל' נגה וזוכים לאסתר המלכה בסוד ותהי לו לבת, שהוא מדרגת מרדכי הצדיק, וזכה שהגוף נעשה חשמ"ל שה"ס ש"ע נהורין שהוא אש קודש, ואז מוזכר כל ענין האכילה וזוכה לתורה דארבעים יום סוד תרומ"ה שהוא אותיות תור"ה מ', כי צריך שעניני אכילה לא יפרידו אותו

מבורא כל העולמים, אלא יכנס לסוד שם ס"ב בסוד רל"ז פרסאות, סוד ראשו כתם פ"ז שהאדנ"י עולה לשם אהי"ה, ואז מזדככים כל עניני הגשם ונעשה הכל חשמ"ל ואש קודש שלהבתי"ה, (ועי' לקו"מ תנינא תורה פ"ג).

טז. עיקר כוונת האכילה להשתוקק להכלל באור האלקי של הנצח"ק שבאכילה

ולכך צריך לראות בפועל בכל עסק ענינים גשמיים כאכילה ושאר דברים, צריך שהכל יתהפך לחשמ"ל, ויהיה בבחי' כל גופו אש, ואז יזכה לתורה דארבעים יום, שהמלכות תעלה לרדל"א, ויזכה לפנימיות היחוד דאו"א שהוא סוד החשמל, בסוד ח"ש מ"ל שהם או"א (ח"ש סוד חכמה עתים חשות, מ"ל סוד בינה עתים ממלכות), והם יעלו אות עד רדל"א, וכמ"ש בלקו"מ שצריך תשוקה אין סופית אל המאציל בשעת האכילה, והוא כללות כוונת האכילה, שיחשוב בעת האכילה שהכל הוא ניצוצי אלקות, ושרוצה הוא עצמו להכלל באלקות, וזהו עיקר כללות כוונת האכילה של הצדיקים האמיתיים המזדככים לגמרי, ואכילתם הוא כאכילת הקרבנות על ידי אש קודש.

טז. ועי' בעש"ט על התורה בהקדמה אות י' וז"ל: שמעתי שהרב ר' בער נבג"ם היה אצל הרב בעש"ט נבג"מ, וכשראה שהבע"ט אוכל, היה נראה להרב ר' בער זלה"ה שהוא אוכל כמו אכילת מלאך ולא אכילת בן אדם, עכ"ל. ועי"ש במקור מים חיים שהמגיד הקדוש אמר, תיתי לי שבזה אני גדול מכל תלמיד הבעש"ט ז"ל שאני ראיתי שכל מאכל ומשקה שהבעש"ט ז"ל היה מכניס לפיו, היה מעלה אותו מיד, ושום אחד מתלמידיו זולתי לא היה רואה זאת, עכ"ל.

י. וז"ל העץ חיים שם: והנה זה הנוגה הוא בתיה בת פרעה וכו', והנה בתיה הנ"ל הלבשה את נשמת משה בצאתו מן התיבה – הארון העליון הוא היכל לבנת הספיר, וזהו ותפתח ותראהו את הילד, והנה התיבה הוא החשמ"ל העליון הנקרא בשר, וכשנגעה בו בתיה שהיא נוגה עץ הדעת טוב ורע, פרח ממנו גוף אחרא דחשמ"ל שהוא התיבה שעשתה לו אמו, חמר בפנים רמ"ח איברים מבפנים רמ"ח אברים של המלבוש ההוא, והוא שם הוי"ה, וזפת שחורה מבחוץ הוא שם אדנ"י, כי הרי החשמ"ל יאהדונה"י כנז' בתקונים ל' בסוד אידהנוי"ה, זפת מבחוץ שמתחיל שם אדנ"י על שם הוי"ה, וזה היה במשה, ואז כשנתלבש ג"כ בנוגה – בתיה בת פרעה, אז פרח ממנו גוף הראשון דחשמ"ל, ובסנה חזר ותיקן החשמ"ל דבתיה לגמרי והכל נעשה טוב, וזה סוד הצרעת ואח"כ שבה כבשרו, ר"ל בבחי' גוף הראשון דחשמ"ל הנקרא בשר כנ"ל, כי העור חזר בשר, כי מי שד נתהפך למלאך, וזה סוד המטה שנעשה נחש וחזר להיות מטה, ואז נתלבש בגוף הראשון דחשמ"ל כנזכר בתקנים דמ"ב, וזה סוד "של נעליך" רצה לומר הרע שבנעל, ואז נעשה כולו טוב, אך לא הסיר הכל טו"ר כי לא הסיר כל לבוש זה, אך הטוב שבו נזדכך כולו ונתחבר עם החשמ"ל הפנימי, וחזר הכל בחי' חשמ"ל ואינו נקרא נגה, עכ"ל.

יח. על ידי פנימיות התפלה בבחי' היחוד העליון של המלכות הגנוזה ברדל"א יכול לתקן למפרע כל האכילות וכל המעשים ולהחזיר הכל ליחוד השלם

והנה אף אם לא הצליח האדם לאכול בכל קדושת האכילה כפי מדרגתו, יכול גם אח"כ לזכך האכילה למפרע על ידי שיעלה ביחוד עד המלכות שברדל"א, ששם יכול לתקן למפרע הכל, כי היחודים הם למעלה מבחי' התפלה, ולמעלה למעלה מכל היחודים שהוא התפלה השרשית בסוד דויד מלך ישראל חי וקים, שהוא המלכות הגנוזה ברדל"א, הנה היחודים ששם הקשורים עם דוד שהם בסוד שם ס"ב שה"ם רל"ו פרסאות הנ"ל, הנה עי"כ גופו נעשה חשמל, וכל מה שעוסק נעשה חשמל, כי הכל נכלל בתשוקה זאת, ולא רק מכאן ולהבא, אלא אף למפרע יכול להתפלל על כל מה שהיה ועל כל מה שלא הצליח ליחד בשלמות, וחלילה אפי' מה שהוא היפך התורה, יכול לתקן למפרע בכח פנימיות התפלה העליונה הזאת.

ועתה שאנו מתקרבים לימי הפורים, הנה מרדכי הצדיק זכה לותהי לו לבת, שזרק הגוף המנוגע וזכה לגוף קדוש מגן עדן, סוד אסתר המלכה, כי כאשר בתיה נגעה במשה רבינו נעשה גוף מנוגע, והתכלית הוא להגיע לגוף קדוש מגן עדן, ובשעה שאדם זוכה להיות דבוק בשכינה הק' באופן של קדושת שבת שהוא סוד ש' ב"ת, ר"ל שהמלכות שהיא בחי' ב"ת, עולה עד הדעת בסוד ש' ב"ת, עד שעולה לפנימיות עד הרדל"א, יכול לזכות להפשיט הגוף ולזכות לגוף קדוש מגן עדן ולאכילה דקדושה ולכל התנהגות

ולכן כלל ישראל הביאו את כל התרומה לנדבת המשכן, עד שהביאו אפילו מראות הצובאות שהוא בחי' גשם שבגשם, ונעשה מזה כוור וכנו שהיא בחי' הנה"י שבכלי המשכן כידוע, והוא בסוד הנה"י שיש לו כח להעלות עד למעלה למעלה לרדל"א, כי כל נה"י יותר תחתון מעלה למדרגה יותר עליונה. וכמו כן סוד הכרוכים שהם בחי' נצח והוד העליונים והם כרביא, כי על ידי הויכוח נעשה בחי' חשמל, כי האדם יכול לזכות לזיכוך גמור מכל ענינים גשמיים.

יז. על ידי תפלה עמוקה בבכיה ובחשתוקקות גדולה לגילוי היחוד ותיקון השכינה יכול לתקן כל העוונות ולזכך הגוף בבחי' חשמל

ואיתא בספר חסידים שאם האדם חלילה וחלילה ח"ו הגיע לבחי' שכתוב בשו"ע שהוא בנידוי רח"ל, מכל מקום על ידי בכיה יכול לתקן ולעלות ולחזור שוב אל השכינה הקדושה, וכמ"ש בלקו"מ (תורה קע"ה) י"א שבכיה הוא ר"ת ב'שמך יגילון כ'ל היום, כי אפי' חלקי השכינה שנתפזרו כבר ונפלו למקום הסתרה והעלמה, מ"מ אם האדם מתפלל בבכיה ומוגיע לבחי' בשמך יגילון כל היום, על ידי שמשותקק לגילוי היחוד ותיקון השכינה הק', יכול לתקן הכל ולהעלות כל הניצוצים שנתפזרו בחזרה לאלקים חיים, ולחזור לאור העליון שהוא תיקון כל העוונות, ומהפך את גוף האדם לחשמל, ואכילתו נעשית בבחי' חשמל, ובכל מה שעוסק נעשה חשמל.

יא. וז"ל לקו"מ שם: עיקר מעלת הבכיה הוא כשהיא מחמת שמחה וחדוה. ואפילו החרטה טוב מאד שתהיה מחמת שמחה, שמרוב שמחתו בהשם יתברך הוא מתחרט ומתגעגע מאד על שמרד נגדו בימים הראשונים, ומתעורר לו בכיה מחמת רוב השמחה, וזה עיקר מעלת הבכיה, שתהיה מחמת שמחה, וזה בכיה הוא ראשי – תבות בשמך יגילון כל היום (תהלים פ"ט) שעיקר הבכיה שתהיה מחמת שמחה בשמו יתברך. כי בכיה הוא מתעורר משם ס"ג, שהוא בבינה, ועל כן בכיה בגימטריא המלוי של ס"ג כמובא בכתבי האר"י, היינו שהתעוררות הבכיה תהיה משמחה, כי בינה לבא כמו שכתוב: "הלב מביין", ועיקר השמחה היא בלב, כמו שכתוב (תהלים ד): "נתת שמחה בלב", ומשם צריך שתהיה התעוררות הבכיה כנ"ל, ועל ידי זה נמתק הבכיה והבן, עכ"ל.

תפלות ובקשות על גילוי היחוד, ונעשה סוד 'דומה דודי לצבי' שיש תשוקה בכל עת אל היחוד בסוד שם ס"ב סוד רל"ו פרסאות וכו' כנ"ל, עד שזוכים שהגוף עצמו מזדכך לגמרי ונעשה סוד חשמ"ל, ואז והיא כתר לראשך. נצור מצות קדושך כי אי אפשר להשיג השכינה הק' רק על ידי שמתקנים הגוף שהוא משכא דחויא שהוא מפריע לעבודת ה', שמור שבת קדשך שזוכים לאור של שבת, שהוא על ידי פנימיות התפלה שיכולים לזכות שהגוף יזדכך לבחי' חשמל, כי כל דבר שאדם עושה בעולם צריך להקדים תפלות ובקשות, ואף בדיעבד יכול למפרע לתקן על ידי תפלות ובקשות, כאשר עולה לבחי' למעלה מן המקום ולמעלה מן הזמן, ושם יכול לתקן הכל, בביאת גואל צדק במהרה בימינו אמן.

בקדושה, ואז יכול לזכות לאורייתא דעתיקא סתימאה ולהיות קדוש בכל עניינו.

והקב"ה יעזור שבימים אלו שמרכים בשמחה נזכה ליהנות מעצמות אלקות דרך התפלה עד שנגיע לשם ס"ב כענין "קרי ליה תדיר" שהוא התפלה בכל עת לגלוי היחוד, ונזכה למגלת אסתר שיתגלה ההסתר שבעולם, ולזרוק את ושתי שהוא הגוף הנגוף, ולזכות לאסתר המלכה שהיא השכינה הקדושה בביאת גואל צדק במהרה בימינו אמן.

יט. דעה חכמה לנפשך והיא כתר לראשך
דעה חכמה לנפשך כשמעלים המלכות בחי' התפלה עד שעולה לבחי' המלכות הגנוזה ברדל"א בבחי' "קרי ליה תדיר", שכל העבודה נעשה בסוד

נשמתין חדתיין

חלק משיחות קודש שנאמרו בשב"ק פרשת משפטים תשע"ג*

ליל שבת

בלימוד דף היומי שבת דף קכ"ז

הסתירה שאשכחן במנין קבו

א [דרש מו"ר בענין מנין הדף (קבו) ולקשרו עי"ז לתוכן הדף, דהנה אשכחן סתירה בענין מנין זה, דבמקו"א (ע"ח שער מד) אי' שהוא מרמז על שם אדנ"י בריבוע (א, אד, אדנ"י), שהוא (עם הכולל) בגימ' קבו, ששם הנ"ל מרמז על חיצוניות כלי המלכות [שלספי' המלכות יש ג' כלים, (וכן לכל ספי') שכלי הפנימי השם שלה אדנ"י במילואו (אל"ף דל"ת נו"ן יו"ד), וכלי האמצעי שלה הוא שם אדנ"י פשוט, וכלי החיצון שלה הוא אדנ"י בריבוע כנ"ל], וא"כ מורה מנין זה על הדרגה הנמוכה שבהמלכות, ומאידך אשכחן מהאריז"ל בלקו"ת בפר' חיי שרה ששנות חייה היו קכ"ז שנה, שמנין זה הוא כנגד הכתר דספי' המלכות, שהיא המדרגה הגבוהה ומעולה שבספי' המלכות, ובפשטות היה אפשר לומר דאה"נ דתרוייהו אית ביה, דשם ומנין זה מורה הן על חיצוניות מלכות דנוק' והן על כתר דנוק', [ואף דאשכחן באריז"ל בשער מד שהשם של כתר דנוק' הוא שם אחר, אפשר לתרץ ששם דידן הוא בבחי' פנימיות דכתר דנוק' בבחי' עתיק].

ביאור האדמו"ר האמצעי להגר"מ באנעט זי"ע

ב [אך מו"ר פירש ביתר עמקות בהקדם מכתב שכתב הרה"ק אדמו"ר האמצעי זי"ע (אג"ק עמ' רפו)

שמספר שנפגש עם הגאון רבי מרדכי באנעט ז"ע ונתן לו מאמר חסידות על ביאורי זוהר, שאי' שם (בקמטע הא' של תחילת הווה"ק) בענין השושנה שיש בה י"ג עלים שזה כנגד י"ג תיקו"ד דהכתר המאירים אל המלכות, דהשושנה היא כנגד המלכות והיא מקבלת מי"ג תיקו"ד של הכתר, שהתקשה בזה הגר"מ באנעט בענין הפסוק כשושנה בין החוחים, שנראה מזה שהמלכות מקבלת האורות העליונים כשנמצאת בין החוחים, היינו כשיורדת מעולם האצ"י ויורדת לעולמות הבי"ע וכו', וביאר לו אדמו"ר האמצעי שאה"נ, שהיות שהשכינה יורדת למטה למקום החושך צריכה לקבל מיופי העליון דיגמה"ר, ואמנם ע"י הבידור שיורדת השכינה למטה לברר נעשה בה היופי ביותר, שכיון שיורדה למטה ותיקנה שם מקבלת עי"ז תוספת אור עליון ביותר עי"ש,

כמה ביאורים בענין החיבור דמלכות אל הכתר

ג [וחזינן מזה דיש בחינה עליונה דנעוץ סופן (מלכות) בתחילתן (כתר), וסוף מעשה (מלכות) במחשבה תחילה (כתר), והיינו שיש חיבור בין המלכות להכתר בסוד כתר מלכות בראשה, שהמלכות שהיא למטה ביותר מקבלת אור עליון דהכתר, [ובמקו"א ביאר עוד מו"ר שהמלכות יש בכוחה ללכת ולעלות בדרך הקפיצת ולהתקשר תיכף אל הכתר שלא בדרך

א. מו"ר ביקש לכתוב שהפסקים בהלכה המובאים פה אין לסמוך עליהם למעשה (והסביר שיש חילוק בין תשובה בשעת מעשה לפסק קבוע ואכמ"ל).

ב' הבחי' שבמנין קבו מקושרים זל"ז

ה' זעפ"י כ"ז יתבאר שיש חיבור בין ב' הבחינות שמרומזות במנין קבו, והיינו שכמו שיש חיבור בין בחי' המלכות לבחי' הכתר ה"נ בבחי' המלכות גופא יש בחי' חיבור בין חיצוניות כלי המלכות שהיא בחי' התחתונה שבמלכות עצמה לבין בחי' אור הכתר דנוק' שהיא בחי' העליונה של המלכות, והיינו שבחי' קב"ז מרמז בין על בחי' השכינה כשהיא בנפילתה וירידתה לבחי' החיצוניות (בחי' כלי החיצון הדנוק') ובין על בחי' השכינה במילואה ועלייתה כשנשלמת באור הכתר דילה (אור הכתר דנוק'), ואצל שרה אמנו שהיתה מרכבה אל השכינה הק' הרי בפטירתה השלימה אז תיקוני השכינה והעלתה את השכינה אל שלמותה באור הכתר וע"כ שנותיה במנין קב"ז לרמז על הנ"ל.

ביאור הפנימי בפנינו ד' וה' קופות

ו' זכ"ז יש לרמז בתוכן דף דידן, שעוסק בדיני 'מפנין ד' וה' קופות של תבואה' (שמפנין אותם מאוצר התבואה לעשות מקום לישיבת התלמידים כמוכא בסוגיין), שהנה מנין ד' וה' מרמז ג"כ על ענין דנפילת וירידת השכינה ועלייתה, והינו שכשהשכינה בגלות בנפילתה וירידתה [היינו שיש זלזול בענין התפלה והאמונה שהן בבחי' אבן מאסו הבונים אלו דברים העומדים ברומו של עולם ובנ"א מזלזלין בהם], אזי נקראת ד' מלשון דלות ועניות, וכשמעלין את השכינה מירידתה (ע"י שחזורים להחשיב לכבד את בחי' האמונה והתפלה), אזי נקראת בשם ה' [שאות ה' עשויה מצורת ד' עם אות י' שבתוכה, שזה מרמז שנתמלאת השכינה באור היו"ד חכמה קדומה, שמחשיבים את האמונה והתפלה כ"כ שיודעים שיש בפנימיות האמונה והתפלה את כל אור החכמה העליונה הגנוזה בתוכה], שזהו הרמז במפנין ד' וה', דכשיש חסרון במקום ישיבה לתלמידים, הר"ז מורה על חסרון בהשראת השכינה, שכל מקום שיש השראת השכינה אין חסרון במקום, כי מועט מחזיק את המרוכה, כדאשכחן שלא אמר אדם מעולם צר לי המקום שאלין בירושלים (מקום השראת השכינה), [וכן

הרגיל העולה מספי' לספי', והיינו שבדרך התפלה והאמונה (שהיא דרך המלכות), אפשר לעלות תיכף אל אור הכתר, וכמש"כ רביז"ל (שיחות הר"ן אות לב) שע"י האמונה זוכים להארת הרצון המופלג, שהוא בחי' הכתר, [וזל"ק שם, ואזי כשהולך באמונה לכד בלי חקירות וחכמות אזי זוכה לבוא לבחינת רצון שהוא למעלה אפלו מחכמה דהיינו שיזכה שיהיה לו רצון מופלג חזק מאד אליו יתברך בהשתוקקות נמרץ מאד עד שלא ידע מה לעשות כלל מגודל ההשתוקקות, ויצעק וכו', עכ"ל].

זע"ל כן הנשים (שבבחי' מרכבה אל ספי' המלכות) מודות על חלקן ומברכות ברכת שעשני רצוני, היינו שעולות תיכף בקלות אל הרצון העליון, וא"צ להם לריבוי מצוות שהז"ג לזה, ופטורות מלימוד התורה וכו', ואינן כמו האנשים העולים אל הכתר בדרך כלל דרך היסוד (שמירת ברי"ק) ודרך התפארת (לימוד תורה), וכו', והן עולות תיכף בקלות מהעשייה שלהן ("שעשני") עד הרצון ("כרצוני"). ובמקו"א ביאר מו"ר עוד עפ"י חכמת בעל הסולם זי"ע שכשמתקנים בכלי נמוך ותחתון ממשיכים בזה אור גבוה ממקום עליון, ובאופן דומה שא"א לתקן במקום ההסתר והנמוך אלא ע"י המשכת אור גבוה ממקום עליון.

בחי' חיבור בין כתר ומלכות דב' עולמות ובאותו עולם

ד' [זכ"ל] הנ"ל הוא מלבד המבואר בכ"מ מהאריז"ל שיש חיבור בין המלכות להכתר בסוד החיבור דכל ב' עולמות, שהוא בבחי' חיבור הנקודה העליונה (כתר) של עולם התחתון עם נקודה התחתונה (מלכות) של העולם שלמעלה ממנו, שבחי' זו היא מובנת שפיר ואין בה חידוש כ"כ, ובחי' הנ"ל הוי חידוש יותר, שיש חיבור אף באותו עולם עצמו בין המלכות (שהיא נקודה התחתונה שבו) עם הכתר (נקודה העליונה) שבאותו עולם, שזה דבר חידוש, וההסברים בזה כנ"ל].

מרכבה להשכינה הק', כמרומו בשם אדני' (השם של ספי' המלכות) שבמילואו (אל"ף דל"ת נו"ן יו"ד) הוא בגימ' תרע"א שזו היא בחי' אסתר הנקראת ע"ש ואנכי אסתר - 'אסתיר' בגימ' תרע"א, והנה אסתר זכתה ע"י שהתחזקה באמונה במקום ההסתר להעלות ולתקן את השכינה במקום דלותה והסתרה, וזכתה להאיר את האמונה שלה באור הכתר, וע"כ מדה כנגד מדה זכתה ג"כ ל'ותלבש אסתר מלכות' שלבשה רוח"ק בבחי' כתר מלכות בראשה, שעיקר תיקון המלכות היא כשמתקנים ומתחזקים באמונה במקום ההסתרה, וע"כ אסתר שהיא בת שרה שהלכה בדרכה לתקן את השכינה שבבחי' תיקון הקב"צ כנ"ל, זכתה למלכות של קב"צ מדינות, שגילתה בזה את השכינה בכל מדינות העולם.

גודל חשיבות התפילה כשהיא בהתבודדות במקום הסתר

ט] והזכיר מו"ר את המאמר מגדולי ברסלב על 'ויאהב המלך את אסתר מכל הנשים' ותשא חן וחסד לפניו וכו' וישם כתר מלכות בראשה', שזה מרמז על התפלה שאדם מתפלל ומתבודד במקום מוסתר וצנוע מבנ"א (כעצת רביז"ל שהתבודדות תהא במקום שאין בנ"א שם), שתפלה זו שבמקום ההסתר חשובה מכל התפלות ('מכל הנשים') ומתקנת תפלה זו את השכינה ביותר, ע"כ אוהב אותה הש"י ביותר ונותן כתר מלכות בראשה, ובתפלה כזו מעלה האדם את השכינה ממקום נפילתה אל הקלי' (שבבחי' ושת') ומחזיר את השכינה למלכותה, תמורת מלוכת הסט"א (וזהו 'ימליכה תחת ושת').

ביאור שליחת אסתר שד לאחשורוש

י] והנה מצינו בזה"ק (תצא רע"ו) אצל אסתר המלכה שהיתה משבעת שד כדמותה ושלחה את השד הזה תמורתה אל אחשורוש, ואי' הביאור בזה שהיצה"ר של כל אדם הנמצא בגופו (כדאי' בחז"ל איזהו אל זר שבגופו של אדם זה יצה"ר) הוא הנקרא שד, וצורת

מעיד החת"ם זי"ע (יור"ד ח"ב סי' רלד) שראה גם זה בעיניו וכידוע שהיה זה בקביעות בשיבתו, שהיה שם מקום לכל ריבוי התלמידים למעלה מהמבע, וע"כ יש להתלמידים לעשות פעולה של אתדל"ת להתקרב אל השכינה ולגלות בזה השראת השכינה, שע"כ יתפנה המקום ויהא מקום עבור כולם, וזהו שמפנין ד' וה', לרמזו במעשה זה על התקשרות אל השכינה שנקראת ד' וה' עד שזוכים עי"ז לעלות אל שורש המקום העליון - שורש מקום השכינה כביכול, שהוא במקום החלל הפנוי כביכול, ועי"ז מתגלה מקום לכולם.

ביאור הצד שבגמ' שאין מפנין יותר מד' וה', אף שאין זה מספיק

ז] וביאור זה מתיישב בפרט לפי הצד שבגמ' (שהוי אבעיא בגמ') שאין מפנים בשום אופן יותר מד' וה' קופות אפילו כשיש ריבוי תלמידים שאין מספיק עבורם פניו ד' וה' קופות, ולכא' לצד זה א"כ מאי הועילו חכמים בתקנתם, שסו"ם אפי' אחרי הפינוי לא יהא מקום מספיק לריבוי התלמידים, ועפ"י הנ"ל מובן שחז"ל עוררו ולימדו ורימזו בתקנתם שיש להם להתקרב עתה אל עבודת תיקון השכינה הנקראת ד' וה', שיש להם להתחזק באמונה ובתפלה עד שיאיר אצלם השראת השכינה ואז יהא מקום עבור כולם בדרך למעלה מהמבע וכו"ל].

הקשר בין מלוכת אסתר על קבו מדינות לשני חיי שרה

ח] ושאל א' התלמידים איך מרמז במנין הדף התוכן של עמוד ב' של הדף, שעוסק בענין המצוה לדון לכף זכות, ופירש מו"ר עוד בענין זה, שהנה אשכחן אצל אסתר המלכה ע"ה שמלכה על קב"צ מדינות, ואי' ע"ז בחז"ל (מדרש רבה אסתר א') 'תבוא אסתר שהיא בת שרה אמנו שחיתה קב"צ שנים ותמלוך על קב"צ מדינות, ולכא' צ"ב הקשר בין הדברים, אלא דאי' מהאריז"ל (עבודת ישראל פר' וזכור, עי' שעה"כ ענין פורים, ומקדש מלך פר' כי תצא) שגם אסתר היא

בהם רק לדברים כשרים הרי גם בסעודתו של אותו רשע אכלו בני"י מאכלים כשרים, שדאג מרדכי הצדיק עצמו להכשר הסעודה, ומ"מ עצם ההנאה מסעודת הרשע הוי איסור נורא, וה"נ עצם ההנאה ממכשירים שנאסרו ע"י רבני הדור הוא איסור חמור, והווי תיקון הדור לשמוע לרבני הדור, שבכל דור יש התיקון שלו, ובדורנו עיקר תיקון הדור לשמוע לתקנות רבני הדור, שזה היציה"ר הכי קשה לרוב בני"א, ויש לזרוק המכשירים לפח הזבל ללא מחשבות הרבה מקודם, אלא בבחי' נעשה ונשמע, שיש דברים שצריכים לעשות בלי מחשבות מרובות אלא בקבלת עומ"ש במס"נ ללא טענה ומוענה, ואשרי השומע ומציל נפשו.

והוסיף ואמר שע"י מלחמת קודש זו שנלחמים בני"י בטומאת כלים המשחיתים נפטרים מזה בפרטות ובכללות מחבלי משיח וממלחמת גוג ומגוג, שבמלחמה רוחנית זו כנגד קל" קשות אלו, יוצאים יד"ח ענין המלחמות וכו', ואמר שטען טענה זו כלפי אלו שרוצים דווקא במלחמת גוג ומגוג כפשוטה וכו', ואכמ"ל.

ע"י שדנים לכף זכות כנ"ל מסייעים להפריד השד מהיהודי

יג] והנה כשהשד הוא נדבק ביהודי ומפילו ממדרגתו הר"ז בבחי' נפילת השכינה, שכל יהודי הוא מרכבה אל השכינה ('אני ה' השוכן בתוך בני ישראל' - ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכה - בתוך כל אחד ואחד), וכשנופל היהודי ע"י השד שבתוכו הר"ז בבחי' דלות ונפילת השכינה (אות ד' הנ"ל), וכשדנים את היהודי לכף זכות מסייעים בידו בזה לחזור בתשובה (כדא"ב בלקו"מ תורה רפב) ולגלות עי"ז את האמת הפנימית שכל החמאים מתייחסים אל השד שבתוכו, ומפרידים מאיתו את השד עד שחזור היהודי ועולה אל שרשו העליון, והר"ז בחי' עליית השכינה מהד' אל ה' (כשמאירים בה את ה' חכמה קדומה וכו"ל), שהם ב' הבחינות שבמנין קב"ז כנ"ל (השכינה בדלות בבחי' כלי חיצוני דהנוק', והשכינה במילוי בבחי' כתר דהנוק').

השד הזה הוא כדמותו ותבניתו של האדם, והיה ביד אסתר הכח להפרידו ולהוציאו מתוכה ולשלחו אל אחשוורוש.

האופן לדון לכף זכות דבר חמור ח"ו

יא] והנה אדם שעשה איזו עבירה חמורה באופן שא"א לדון אותו לכף זכות באופן הרגיל, או בכ"ז יש לדעת שלא החלק הישראלי והקדוש שבתוכו עשה מעשה זה, אלא המעשה הזה מתייחס אל חלק השד שבתוכו [ואמר מו"ר המשל ע"ז כמו שרואים אנשים אף בני תורה וכו' שנכשלים בעבירה החמורה והנוראה של החזקת כלי המשחית שהם אביוריהו דג"ע שדינים יהרג ואל יעבור כמ"ש הגר"ק שליט"א, ואיך אפשר לדון לכף זכות עבירה חמורה כ"כ הנעשית ביודעין ע"י כאלו שהם בני תורה שאפי' שגגות נעשין להם כזדונות כ"ש כאן שהווי ממש זדונות ה"י רח"ל], ולעת"ל אחרי שיחזרו בני"י בתשובה שלמה על כל חמאיהם יפריד הש"י את השדים מתוך גופות בני"י, ואז יתברר ויתגלה לעיני כל, שכל העוונות והחמאים עשו רק השדים, ובני"י עצמם לא חטאו מעולם, ובאופן זה אפשר לדון לכף זכות כל יהודי ע"י שיודעים שכל מעשיו שאינם טובים הרי באמת לאמיתיה יתברר ויתגלה לעת"ל שאינם שייכים אלו כלל אלא אל השד שבתוכו (שהוא בחי' גוי שנדבק ונכנס בו).

דברי מו"ר באמצע השבוע בענין כלים המשחיתים

יב] ונזכיר מה שאמר מו"ר באמצע השבוע אחרי שחזר על תוקף ההזהרה שאין רשות דריסת רגל בבית מדרשינו להנכנס בכלי המשחית, וכשרואים א' בביהמ"ד עם כלי משחית יהיה מי שיחיה, יש לומר לו בשם מו"ר שאסור לו ליטא בביהמ"ד כ"ז שאין מסלק מתח"י הכלי משחית וכו', והזהיר שצריך לשמוע למחאה של מרדכי הצדיק שלא ליהנות מסעודתו של אותו רשע, שזה קאי על כל אלו המכשירים הטמאים, ואפי' אלו שאומרים שמשמשים

במתנה ושילם לו תמורתה כפי אשר קצב מחירו, ע"כ המעשה.

תיקון מו"ר במעשה ח"ל שלא יתכן שנכשל הרה"ק בלא תחמוד ח"ו

טו] **אלא** שתיקן מו"ר את המספר, שסיפר בתוך דבריו שכשהמוכר לא חפץ למכור התמונה הפציר בו הרה"ק ולא הסכים, וע"ז אמר מו"ר שקטע זה במעשה בודאי אינו נכון, והוא מסתמא נוסף במעות ע"י מעבירי השמועה, שהלא אחרי שהודיע לו המוכר שתמונה זו אינה עומדת למכירה אסור יותר להפציר בו למכרה, שהר"ז עבירה חמורה של לא תחמוד כמבואר בשו"ע (ח"מ סי' שנט ס"י) וז"ל, כל החומד עבדו או אמתו או ביתו או כליו של חברו או כל דבר שאפשר שיקנהו ממנו והכביד עליו רעים והפציר בו עד שלקחו ממנו הרי זה עובר בלא תחמוד. עכ"ל, אלא צ"ל כמש"כ לעיל שתיכף כששמע הרה"ק הנ"ל שאינה עומדת למכירה חזר מיד לביתו, והמוכר עצמו בא אח"כ ליתנה במתנה, שאז היה מותר כבר להרה"ק להציע ממון תמורתה].

ביאור ענין הציור הנ"ל

טז] **וביאור** הענין שכנראה תמונה זו צוירה על ידי איזה צדיק נסתר, והוא כנראה כיון בציור התמונה על ענין העלאת השכינה, שהיא בבחי' אות ה' הנ"ל, שכידוע באידיש נקראת שחת ה' [וידוע המשל שסיפר בזה הרה"ק הרה"ה הכהן מאלכסנדר זי"ע בפירוש הפסוק תחת אשר לא עבדת את ה'א וכו', מהאיכר שבחנו את בנו שיאמר איזה נקודה יש תחת אות ה', וסירב לענות עד שאביו הכהן, וצעק הבן לאביו הלא אסרת עלי לגלות את הגניבה שהטמנת תחת השחת, (תחת התי' כנ"ל), ומדוע אתה מכה אותי עכשיו ע"ז שאיני עונה מה יש תחת הה'... וכוה פ"י הרה"ק הנ"ל שעיקר התוכחה על מה שיש תחת אשר לא עבדת את ה'א בשמחה וכו', היינו מה מונח תחת זה שאתה לא יכול לעבוד את ה' בשמחה, שזה מחמת

המעשה מהציור שהיתה תלויה בבית הרה"ק מהוסיאטין זי"ע

יד] **והזכיר** מו"ר בענין הנ"ל דהעלאת השכינה, מעשה שסיפר כ"ק האדמו"ר משומרי אמונים זי"ע (ונדפס בגליון קול אמונים וסיפרה למו"ר א' התלמידים), שהלך בצעירותו יחד עם אביו הרה"ק הר"א ראטה זי"ע לבקר במעון קדשו של הרה"ק הר"י מהוסיאטין זי"ע, ושם בחדר המתנה שלפני חדרו של הרה"ק הנ"ל היה תלוי על הכותל תמונת נוי שבה היה ציור של שדה מלאה ערימות שחת, ובתוך השדה עמדה עגלה שעליה ישב אחד שהגביה בקלשון שבדיו ערימת שחת מהשדה להעלותה ולהכניסה לתוך עגלתו, והרה"ק ר"א ראטה כשראה ציור זה נתלהב בקדשו ואמר שכדי להבין ולתלות ציור כזה צריך להיות רבי, וסיפר כ"ק אדמו"ר משו"א שבזמנו כששמע כן מאביו הק' סבר שאומר כן למען תועלת החינוך שידע שאין ללמוד מתליית תמונה זו שזה דבר הגון לתלות תמונות כאלו בבית, וע"ז אמר לו שאי"ז שייך לכל אחד אלא לרבי שיכול להבין ולהתבונן מתוך התמונה דברים והשגות פנימיות, ועדיין לא ידע בזמנו עד היכן הדברים מגיעים, עד שאחר הרבה שנים שמע ממשמשו של הרה"ק מהוסיאטין איך הגיעה תמונה הנ"ל לבית הרה"ק, ונוכח כמה גבהו השגות הצדיקים, שסיפר לו הגבאי שהרה"ק מהוסיאטין הלך במיוחד לאיזה חנות ששם היו תלויים אוסף של תמונות נוי, שחלקם היו עומדות למכירה וחלקם לא עמדו למכירה אלא נקנו ונתלו ע"י בעל המקום (שהיה יהודי שומר תומ"צ) לנוי למקום עצמו, ונכנס הרה"ק לחנות זו וסקר במבטו הק' את התמונות שבמקום, ונעמד ליד תמונה הנ"ל ורצה לקנותה, ואמר לו בעל החנות שתמונה זו אינה מיועדת למכירה, אלא לתצוגה לנוי המקום, וחזר הרה"ק לביתו, ותיכף אח"כ אירע שבן המוכר הנ"ל נפל למשכב, וחשש המוכר שהדבר אירע בקפידתו של הרה"ק הנ"ל ע"ז שלא הסכים למכור לו התמונה, ועלה לבית הרה"ק עם התמונה באמרו אליו שמוכן לתת לו תמונה זו במתנה כפדיון נפש לרפואת בנו, וסירב הרה"ק לקבל התמונה

דרשב"ג ס"ל דכל ישראל בני מלכים הם, ויש להם לגדל עורבים לנוי ולשחוק.

הזכיר בזה מו"ר את הוזהרת ר"י החסיד (תת"ל"ח) "כי יש דברים הרבה מרבים הבל (קהלת ו' יא), זה המגדלים עופות לנוי ולקילוס, ומה שמוציא עליהם היה לו לתת לענים", והקשו בזה המפרשים מסוגיין ממשמעות דברי רשב"ג שכל ישראל בני מלכים וראוי להם לגדל עורבים בביתם. ובפשטות התירוצ' הוא שאף ר"י החסיד לא קאמר אלא מטעם מדת חסידות אך מדינא שרי, וסתם בני"י שאינם במדרגת הנהגת מדת חסידות ראויים לגדל עורבים בביתם.

ענין העורב והיונה והכוונה העליונה בהחזקת עורבים

ימ"ז [ועוד אמר מו"ר בדרך דרוש עפ"י המובא בענין שילוח העורב מהתיבה קודם היונה, שעורב (שבבחי' המשחיר עצמו בעבודה"י בעבודת גדולות) הוא כנגד בחי' משיח בן דוד, [ועורב הוא ג"כ מלשון ערבות שמרמז על הערבות שקיבל ע"ע נשמת משיח בן דוד לתקן את העולם, כמש"כ מוהרנ"ת בביאור ענין ערבות יהודה שעורב את הנער וכו'], והיונה בבחי' משיח בן יוסף כדאי' בזה"ק, והקדים נח לשלח העורב לפני היונה (אף שבענין המשיחין הרי בפשטות מב"י לפני מב"ד), שזה מרמז על השמירה וההגנה שמקיף ומסובב מב"ד מעל מב"י, וכדאי' שמב"ד יתפלל על מב"י שלא ימות, וזהו הרמז שעוד לפני תחילת שילוח היונה – מב"י, מקדימים לשלוח העורב – מב"ד, שיתפלל בעדו שלא ימות. ובענינינו י"ל שאף שסתם עופות טמאים אין ראוי לגדל בבית, מ"מ העשירים, שאין עשיר אלא בדעת, הרי הם מחזיקים עורבים בביתם כדי להזכיר עצמם תמיד במציאות של מב"ד, וכל ישראל ג"כ בני מלכים הם, שקשורים כולם למלכות דדעה"ה, שכל ישראל בבחי' חיילי בית דוד, ע"כ ראויים כולם להחזיק עורבים בבית כדי לזכור תמיד האור דלעת"ל. [ומש"כ הר"י החסיד שלא להחזיק עופות היינו לשם נוי ומשחק בעלמא, ואין כוונתו בהחזקתם לעוררו בתשובה ולהזכיר אצלו בחי' אור מב"ד].

החמאים שחמאת שהם מונעים ומפריעים אותך משמחת העבודה"י, ועל חמאים אלו מגיע התוכחה].

והסביר מו"ר כנ"ל שהרמז בתמונה הנ"ל הוא שהגבהת השחת היא בסוד העלאת השכינה, שע"י העלאת זו עולה השכינה מאות ד' (שזה בחי' שהשחת זרקה ומוטלת בביון בשדה) אל אות ה', שנקראת השחת הי כנ"ל ומגביהים אותה להחזירה לכבודה להכניסה לתוך העגלה, שבבחי' החזרת השכינה הק' למקומה וחשיבותה.

עבודת פר' שקלים – הגבהת השכינה

יז' וכו' י'ש לקשר לפר' שקלים, שאי' שד' הפרשיות הם כנגד ד' אותיות דשם הוי"ה, מלמטה למעלה, והיינו דשבת שקלים כנגד אות ה' אחרונה דשם הוי"ה, שהיא ספי' המלכות, ובשבת שקלים עוסקים בענין זה 'ושקל' אשא בבית נכון ונשא' שמרמז על ענין הגבהת והרמת המלכות אל שרשה ומקומה העליון בביהמ"ק, דמחצית השקל היא בחי' חצי המלכות שנפלה למטה בבי"ע, כידוע שבחי' השכינה עילאה, שהיא הבינה עילאה (ה' עילאה דשם הוי"ה), אין בה נפילת השכינה, שהכל מחשיבים את עבודת הבינה, ואין בזה בחי' נפילה וזלזול, ורק בחי' השכינה תתאה (ה' תחתונה דשם הוי"ה), היא יורדת מאצי' אל הבי"ע, ונופלת שם בגלות, ובבחי' הזלזול שיש בעוה"ז בעבודת האמונה והתפלה, שהם הבחי' השייכים לה' תתאה דשם הוי"ה, ויש להעלות השכינה תתאה לשרשה ומקומה העליון, ולחזור להחשיב מאוד ענין האמונה והתפלה, ואז יהא מבחי' מחצית השקל לבחי' שקל שלם, וזהו ו'שקל' אשא וכו', (וכ"ז בבחי' הנ"ל שנתבאר בביאור ב' הבחי' שיש במנין הקב"ז, להעלות כלי חיצוני דהמל' אל כתר דהנוק', שבבחי' העלאת השכינה וכו'ל).

ישוב דברי גמ' דידן מהזהרת ר"י החסיד

יח' במשנה, רשב"ג מתיר בלזף מפני שהוא מאכל עורבין, וברש"י כגון עשירים שמגדלין עורבין לגדולה, ולקמן (קכ"א) מפרשינן

דיוק החזו"א מסוגיין ודחיית הנשמו"א

כ] גמ', ת"ר אין מתחילין באוצר תחלה וכו', אבל עושה בו שביל ברגליו בכניסתו וביציאתו. הנה החזו"א (ס' מז סק"ד) הוכיח מגמ' זו את שיטתו הידועה [שהיא שיטת יחיד נגד כל הפוסקים הקודמים (ב"י ומג"א פמ"ג ומ"ב)] שאסור לטלטל מוקצה אפי' בגופו, ודלא כמו שפסק המחבר בשו"ע (ס' שיא ס"ט) שטלטול בגופו לאו שמייה טלטול, ומותר זאת אף לצורך דבר האיסור, ודייק החזו"א מדהתירה הבריייתא רק לעשות שביל דרך כניסה ויציאה, משמע שרק זה שרי שאינו ניכר להדיא שכוונתו לטלטל המוקצה, אלא שהולך בסתם דרך הילוכו, אבל לא טלטול גמור ברגליו ובגופו, ואמנם הנשמת אדם (שם סק"ה) דחה ראייה זו וכתב שמש"כ הבריייתא שעושה שביל ברגליו בכניסתו וביציאתו הוא לאו דוקא שעושה כן בדרך הלוכו, אלא נקטה הבריייתא את הדבר הרגיל.

טלטול שלא לצורך כלל אסור אף בגופו

כא] ועוד יישב מו"ר דעת כל הפוסקים המתירים טלטול ברגליו ובגופו אף לצורך דבר האסור, די"ל דאף הם מודים דטלטול שלא לצורך כלל אסור אף בגופו, וכן דייקו פוסקי דורנו ממשמעות דברי המ"ב ס' שח סוף סק"ג שכתב שמותר לדחוף דבר מוקצה המונח על הארץ ברגליו 'כדי שלא יבא להפסד', ודייקו מזה בשו"ת שבט הלוי (ח"ה ס' ג' אות ג') שבמקום שאין צורך אין לדחוף מוקצה ברגליו להדיא אלא רק לטלטלו בדרך הילוכו, וכ"כ המ"ב סקס"ב בשם המאירי שבמקום שאין צורך ראוי לפרוש משיבה על חריות של מוקצה כשמוזים ע"י ישיבתו בגופו, וכ"כ בשו"ת אג"מ (או"ח ח"ה ס' כב אות ו'), שבמקום שאין נחוץ אסור לטלטל מוקצה בגופו, וכן דעת הגריש"א (שבות יצחק פ"ג אות ו'). וע"ז י"ל דקאמרה הבריייתא שעושה שביל דרך הילוכו וכו', היינו לרמז בזה שאסור לו סתם לפנות ברגליו את כל התבואה מה שאין צורך בפינוי זה, אלא מותר לפנות רק בכדי צרכו לעשיית שביל לכניסה ויציאה (ושביל כזה הדרך לעשות בדרך הילוכו כנ"ל מהח"א).

שיטת הפמ"ג לגבי טלטול בגופו דהוא מח' ראשונים

כב] עוד הזכיר מו"ר את דברי הפמ"ג (שח א"א סק"ז) שכתב דהוי מח' ראשונים אם ההיתר דטלטול בגופו הוא בכל מוקצה (וכן דעת הרמב"ן במלחמות), או שרק במוקצה קל כגון מוקצה דאוצר שרי (שלר"ש אינו מוקצה כלל, וכן קי"ל), אך במוקצה גמור מחמת גופו או אף מחמת איסור לא מצינו היתר זה (והוא לפי מה שמדייק הפמ"ג בדעת בעל המאור שמקשה שם בדברי הרי"ף, אך אינה ראייה מוכחת כמש"כ שאר אחרונים, ואכמ"ל), וברעק"א חלק על הפמ"ג שלכו"ע מותר לטלטל כל מוקצה ע"י גופו, וכדאי' לקמן (דף קמא) לגבי קש שע"ג המטה שמנענעו בגופו, (ומ"מ אף לפמ"ג שם"ל שנחלקו בזה הראשונים הרי בודאי דמורה הפמ"ג דלהלכה קי"ל דשרי ולא כשיטת בעל המאור הנ"ל, דהלא בשו"ע קי"ל (שיא ס"ח) דשרי לטלטל בגופו את הקש העומד להסקה).

חידוש הפמ"ג דממח"כ אסור אף בטלטול בגופו ואף בטלטול מן הצד ואף בניעור

כג] ואשכחן עוד חידוש בדברי הפמ"ג במקו"א (ס' ש"ח משב"ז סק"א) שמדייק מדברי הב"י בהקדמתו להל' מוקצה שכתב שלגבי מוקצה מחמת חסרון כים אין לו צד היתר טלטול, ומבין בזה הפמ"ג שכוונתו שאף בטלטול בגופו (או טלטול מן הצד לצורך דבר המותר) אסור בממח"כ, ועוד כותב הפמ"ג (ס' ש"ט מ"ז) שאין בממח"כ היתר דניעור מעל גבי הדבר שמונח עליו (כשאינו בסיס), שכל היתר דניעור הוא משום טלטול מן הצד לצורך דבר המותר, וזה לא שרי בממח"כ. [וכן דייק הפמ"ג במקו"א (ס' שח א"א סק"ז) מדברי הרמב"ם (פכ"ז הי"ב) לגבי מכבש של כובסים שאין לגעת בו מחמת שהוא ממח"כ, והבין בזה הפמ"ג דהכוונה שאף בטלטול מן הצד אסור בזה, ואמנם רעק"א (בשו"ע ס' שב ס"ד) דחה ראייה זו דהאיסור במכבש מיירי באופן שאין יכול להוציא הבגדים באופן של מצנ הצד ומוכרח לטלטל המכבש בטלטול גמור], וכן את הראיה מדיוק הב"י הנ"ל דחה בתוס' שבת

השייכות לפרצוף לאה הנקראת ענוה (עקב ענוה – לאה – יראת ה' – רחל, ואכמ"ל), ולאה היא הארת המלכות דספי' הבינה, כדאי' מהאריז"ל, והיינו דהענוה באה אל האדם מהאש קודש של הבינה שהאש הזאת דורשת ממנו להשתוקק להוסיף עוד בעבודתו ולא להסתפק במה שזכה עד הנה, ומכח השתוקקות והאש הזאת אינו מתגאה במה שזכה אלא יש בידו ענוה ולב נשכר על מיעוט השגתו, ואותו האור של אש הבינה נמשך ג"כ על ידי תפילת הותיקין, שהכח להשכים להתפלל כותיקין הוא ג"כ מהאש הזאת של הבינה, שהאש וההשתוקקות הזאת אינה נותנת לאדם לישן על מיטתו ומקימה אותו לעבודה", וזה השייכות בין ותיקין לענוים, שענוים שיש להם זאת האש וההשתוקקות של הבינה הם בכחם להתגבר להשכים לתפלת הותיקין,

אורח – אור ח' – ומביא לרפואה

כו' [ועפ"ז] מוכן בענינינו ג"כ, שהנה אי' מהבעש"ט הק' (דגל מחנ"א בסופו בקונטרס דברים ששמעתי מפי אא"ז וזה"ה) שאור"ח מרמוז ג"כ על אור ח', שהוא האור דספי' הבינה, ספי' הח' מלמטה למעלה, וע"ז קאמר הגמ' שהכנסת אורחים גדולה כהשכמת ביהמ"ד, שכמו שבהשכמת ביהמ"ד מאיר האדם ע"ע האש העליונה של ספי' הבינה ה"נ זוכה לזה ג"כ ע"י הכנסת אורחים, ורב דימי ס"ל שבהכנסת אורחים נמשך על האדם הארת אש הבינה אף יותר מהשכמת ביהמ"ד [וישנה קבלה מהרה"ק ר"פ מקאריין ז"ע (אמרי פנחס השלם ח"ב תורת האדם אות ג) שמי שיש לו חולה ח"ו בתוך ביתו ומזמין לביתו אורח יתרפא החולה מחליו, והיינו עפ"י הנ"ל שבהכנסת אורחים ממשיך אור ח' לביתו, ומפרש בזה שבהשכח "לא-ל ברוך" שאנו אומרים (בברכת יוצר אור), מן "כי הוא לבדו" עד "אדון הנפלאות" מרומזים העשר ספירות, שהם עשרה אורות, ותיבת "אורח" היא "אור ח'" ו"בורא רפואות" מרומז כנגד אור ח', על כן אורח מסוגל לרפואה, וכעין זה אשכחן בגמ' (מגילה דף יז ע"ב) שקבעו רפואה בשמו"ע בברכה השמינית מתוך שניתנה מילה בשמינית שצריכה רפואה לפיכך קבעוה בשמינית,

(ש"ח סק"ג) שכוונת הב"י רק שאין בממח"כ ההיתר דלצורך גופו ומקומו, אבל שאר היתרים (טלטול מה"צ, וטלטול בגופו), ישנם אף בממח"כ.

קושיות על שיטת הפמ"ג

כד' [ובאמת] תמהו האחרונים (תהל"ד שם סק"ז ובסי' ש"ח סק"ד ועוד) שיש הרבה מקומות שמהם מוכח להדיא שלא כפמ"ג (א) מגיזי צמר המיועדים לסחורה שהפמ"ג עצמו (הקדמה לסי' ש"ח) כותב שהם ממח"כ, ובכ"ז אי' בשו"ע (רנט ס"א) שיש בהם ההיתר של טלטול מן הצד, (ב) שלהבנת הפמ"ג שכוונת הב"י שאין שום עצה להתיר טלטול ממח"כ א"כ גם יחוד במחשבה לא יועיל להם (שגם עצה זו מנה מקודם הב"י בין אופני ההיתר) והלא בהדיא קי"ל (רנט ס"א) שמועיל יחוד במחשבה לממח"כ. (ג) מגמ' (מה ע"ב) לגבי ביצת אפרוח שאי' ע"ז (בתוס' שם ר"ה דאית) שהיא מוקצה ממח"כ, ומוכח מגמ' שם שמותר לנערה מהקן באופן של טלטול מן הצד, (ד) וכן מגמ' (קנר ע"ב) לגבי 'קרני דאומני' שהם הכלים שבהם מקיזים האומנים דם, וכתבו ע"ז הריטב"א ותוס' רי"ד והריא"ז שם שהם ממח"כ, ומ"מ מבואר בגמ' שם שמותר לנער אותם הכלים, ודלא כפמ"ג הנ"ל שאוסר ניעור בממח"כ.

השייכות בין ב' המצוות של הכנסת אורחים להשכמת ביהמ"ד

כה' [בגמ',] גדולה הכנסת אורחים כשהשכמת ביהמ"ד וכו' יותר מהשכמת ביהמ"ד וכו'.

צ"ב מה השייכות בין ב' אלו המצוות שמשווים אותם להדדי (ואף מ"ד גדולה יותר מהשכמת ביהמ"ד הנה משמע ששניהם אותה בחינה, אלא שזו גדולה מזו), דלכא"ו הם ב' מצוות שונות במהותם לגמרי, וי"ל עפ"י מה שביארנו בשארית יעקב עמ"ס ברכות בפירוש דברי רש"י (ט' ע"ב) על הותיקין שהם ענוים המחבבין את המצוות, דלכא"ו מה שייכות ענין ותיקין לענין הענוה, וביארנו עפ"י דברי האריז"ל שענין הענוה היא הבחי'

וההסבר הפנימי בכ"ז הוא עפ"י דא"י מהבעש"ט (עה"ת ריש פר' ויקרא) שהרפואה נמשכת משער הנ' דנ' שערי בינה (ספ' הח' כנ"ל), וע"כ בהכנסת האורח – אור ח' – זוכה לרפואה].

שאסור מדינא לת"ח להסתכל במראה, וסיים שמי שרוצה לסמוך על קולות של האג"מ צריך ג"כ לנהוג עצמו בחומרות של האג"מ [וצ"ע בזה, ואכמ"ל].

בארה"ק שהנהג יהודי עדיף לכבות בעצמו מלקרות למכבי האש

כט] במש"כ בקונ' נשמתין חדתין של שבוע שעבר ב' צדדים בענין שריפה האם עדיף לכבות בעצמו או להזמין מכבי האש, הנה יש להוסיף שב' הצדדים שייכים רק כשהכבאי הוא גוי, אך בארה"ק שהכבאי הוא יהודי הרי כשקורא לו מביא אותו לחילול שבת של הנסיעה באוטו שיש בה הבערה דא"ו לכו"ע, וע"כ בכה"ג ודאי שעדיף שיכבה בעצמו (אם בטוח שיכול לכבות באופן שאין שום חשש של פקו"נ אם לא יקרא המכבי האש) שכיבוי שלו הוא דרבנן, ולא לקרוא למכבי האש שיחללו שבת בדא"ו.

שכיבת פרקדן חוי איסור גדול ולכה"פ כשאר איסור דרבנן

ל] במש"כ שם צד להסתפק שאולי איסור שכיבת אפרקדן אינו חמור כשאר איסור דרבנן, שהרי לא אשכחן בש"ס ע"ז לשון איסור, אלא לשון לייט ואולי לייט אינו בגדר איסור אלא בבחי' גדר וכדו', (וכדאשכחן דלייט על המתפלל בדמדומי חמה דהוי בבחי' גדר ולא איסור), ויהא שרי זה למצטער וכו', הנה לכא"ו י"ל להיפך מדלייט עלה ריב"ל (ברכות יג ע"ב) משמע שהוא איסור חמור, וכן בשו"ע (אהע"ז סי' כג ס"ג) מובא זה בלשון איסור וז"ל המחבר שם, אסור לאדם שיקשה עצמו לדעת או יבא עצמו לידי הרהור, אלא אם יבא לו הרהור יסיע לבו מדברי הבאי לדברי תורה שהיא אילת אהבים ויעלת חן, לפיכך אסור לאדם לישן על ערפו ופניו למעלה עד שיטה מעט כדי שלא יבא לידי קישוי וכו' עכ"ל, וכ"כ המ"ב (רל"ט סק"ו) "איסור גדול לשכב אפרקדן דהיינו שמושך על גבו ופניו למעלה או שפניו מוחות למטה", ומשמע שהוא איסור לכה"פ כשאר איסורי דרבנן, ולא קיל מיניה, וכן יש להוכיח

איך גדולה הכנסת אורחים וכו' והלא ת"ת כנגד כולם

כז] ולביאור הנ"ל מיושב מה שהקשו האחרונים (עיון יעקב, ריא"ף, אהבת איתן) איך קאמר הגמ' דגדולה הכנסת אורחים מהשכמת בהמ"ד והלא ת"ת כנגד כולם, ואף כנגד הכנסת אורחים הנמנית שם מקודם, והיינו שקושייתם מחמת שסברו שכוונת השכמת ביהמ"ד על קיום מצות ת"ת, אך לביאור מו"ר אין כוונת הגמ' על מצות ת"ת אלא על מצות ההשכמה (שכח ההשכמה כנ"ל היא מכח האש וההשתוקקות דהבינה כנ"ל), ומיירי הגמ' שכשמכניס אורחים מאוחר בלילה לא יוכל להשכים בבוקר לביהמ"ד, אך לא יתבטל עי"ז מת"ת, ועי"ז קמ"ל דגדולה הכנסת אורחים יותר מהשכמת ביהמ"ד וכנ"ל (ובעי"ז תירץ בפירוש הריא"ף לעין יעקב).

ג' חומרות מהאג"מ

כח] בנמ' ביון שהגיע לפתח ביתה חלץ תפיליו ברחוק ד' אמות ונכנס ונעל הדלת בפניהן וכו'.

עיינ' באחרונים (הגהות רא"מ הורו"ז ועב"ז ועוד) כמה דרכים איך לא חשש ר' יהושע לאיסור יחוד, עיי"ש.

והזכיר בזה מו"ר בדרך אגב שימת האג"מ הסובר שיש איסור יחוד במונית אף באמצע היום ואף בתוך העיר, היות שיכול הנהג לצאת מחוץ לעיר, ולדבריו אסור לאשה לנסוע לבד במונית, והעולם נהגו להקל כפוסקים המתירים זה בתוך העיר במקום שמצויין אנשים הרואים, והזכיר עוד חומרות של האג"מ, ששימתו שאסור ליכנס לתוך אומבוס שיש בו עירוב של אנשים ונשים באופן שיכול לבא לנגיעה אפי' בטעות, שנגיעה אפילו שלא בכוונה אסורה, וכן שימתו

בענין אפרקדן הוי איסור גמור

לב [ואמנם] מביא שם בעין יצחק מקורות שאין לנו לומר כן מדעתנו, שרק לגבי כל הנ"ל מצינו מקורות להדיא שלשון איסור שם אינו איסור גמור, אך בסתם לשון איסור בחז"ל ובשו"ע הוי איסור גמור. וא"כ בענין אפרקדן שלא אשכחן שיאמר א' מהמפרשים או מהפוסקים שאינו איסור גמור הרי ודאי שהוא איסור גמור וכנ"ל.

מקורות להחיתור אפרקדן לחולה המצטער

לג [אלא] שלענין הספק שהסתפק מו"ר שם האם יש להחיתור לחולה המצטער הרבה ורוצה לשכב וליישן אפרקדן, הנה אחרי העיון בזה מצא מו"ר מקורות להחיתור בזה, והוא מדיוק לשון הרמב"ם והשו"ע, ומדבריהם המפורשים של הלבוש והערוך השלחן (אלא שנחלקו הלבוש והערוך"ש בהיתר זה אם הוא רק בחולה האנוס או אף במצטער שאינו חולה וכדלהלן).

דהנה הגמ' בברכות מתרצת על קושיא הנ"ל (מדוע הוצרך רב יוסף לאסור קר"ש אפרקדן והלא באל"ה אסור לשכב אפרקדן), ששכיבת אפרקדן ללא קר"ש שרי באופן שהוא מוטה קצת על צידו, משא"כ בקר"ש צריך לנטות לגמרי על צדו, ומקשה הגמ' שהלא ר' יוחנן קרא קר"ש באופן שהיה נוטה קצת על צדו, ולא היה נוטה לגמרי על צדו, ומתרצת הגמ' שאני ר' יוחנן דבעל בשר הוה והיה קשה לו לנטות לגמרי על צדו, וע"כ הותר לו לקרות קר"ש בנוטה מעט על צדו, עכתו"ד הגמ'. והנה בגמ' לא אשכחן היתר בבעל בשר לשכב סתם אפרקדן לגמרי ללא נמיה קצת על צידו, ומוזכר רק היתר לבעל בשר לקרות קר"ש בנמיה קצת על צידו.

דיוק מו"ר מלשון הרמב"ם והשו"ע וכן הבין ופסק הערוה"ש

לד [אך] ברמב"ם (הל' ק"ש פ"ב ה"ב) ובשו"ע (סי' סג) כשהעתיקו דברי הגמ' האלו כתבו וז"ל, ואם היה בעל בשר הרבה ואינו יכול להתהפך על צדו

זאת מדברי הגמ' (ברכות יג ע"ב) שמקשה שם על הא דאמר רב יוסף שאסור לקרות קר"ש אפרקדן, ומדייקת מזה הגמ' הא מיגנא לבד אפרקדן ללא קר"ש שרי, והא ריב"ל לייט אמאן דגני אפרקדן, ואי נימא שאיסור זה דשכיבת אפרקדן ללא קר"ש אינו איסור כשאר איסור דרבנן, א"כ מאי קושיית הגמ', הלא איכא לתרוצי שע"כ הוצרך רב יוסף להוסיף שיש איסור גמור בקריאת שמע באופן של אפרקדן, ומוכח ששכיבת אפרקדן אף ללא קר"ש היא כמו האיסור דרבנן של קר"ש אפרקדן.

כו"כ דוכתי שאשכחן אף בלשון איסור שאינו איסור גמור

לא [אמנם] אף שאשכחן כנ"ל בפשטות שאפרקדן הוי בגדר איסור, מ"מ עדיין אשכחן בכמה דוכתי שאף שנאמר לשון איסור אינו איסור גמור, וצ"י מו"ר בזה את שו"ת תורה לשמה (ח"מ סי' שפג) שמביא מעשה בגוי שנתן ביד שלישי אלף זוז ליתנו במתנה לראובן בתנאי שיעשה מקודם איזה דבר איסור הנוכח בתלמוד, ומה עצתו בזה, שהלא אסור לעבור על דברי חז"ל בשביל רווח ממון, וענה לו הבן איש חי שם, שעצתו שיעשה איזה דבר שכתוב בו לשון איסור בתלמוד והוא רק ממידת חסידות, ומונה שם הבא"ח שיש דברים כאלו [איסור שותפות עם הגוי, ואיסור הלואה ללא עדים (לשיטת הריטב"א), אך באמת קי"ל שהוא איסור גמור ואכמ"ל], ואיסור הלואה ללא ריבית לגוי, ואיסור שימוש מטתו בשני רעבון, ואיסור למלאות פיו שחוק בעוה"ז, ואיסור שינה ביום יותר משינת הסוס], וכן מצינו בעין יצחק (ח"א, כללי הוראה, כללי לשונות הפוסקים כלל ב') שמצא עוד דוגמאות כה"ג, איסור לעמוד על שדה חבירו בשעה שעומדת בקמותיה, וכן מש"כ המרדכי דאסור לצור מעות בסודר כשיש שם התפילין, וכן לגבי לשון השו"ע (סי' ב') דאסור לילך בקומה זקופה, ואיסור להסתכל בפני אדם רשע, ואיסור לשאול צרכיו בשבת, עיי"ש שמביא מקורות שכל אלו האיסורים אינם איסורים גמורים.

או שהיה חולה נוטה מעט לצידו וקורא, עכ"ל. ומלשון זה רצה מו"ר לדייק שהבעל בשר והחולה לפני קר"ש שוכבים אפרקדן לגמרי, וכשרוצים לקרות קר"ש אזי 'נוטה מעט לצידו', דאם נימא שאסור להם לשכב אפרקדן לגמרי, אף ללא הקר"ש, אין שייך לכתוב שבשעת קר"ש 'נוטה מעט לצידו', אלא הו"ל לכתוב שאם היה בעל בשר וחולה א"צ להתהפך על צדו אלא נשארים מוטים על צדם (כמו שהיו קודם) וקוראים'.

ובאמת כן אשכחן בהדיא בערוך השלחן וז"ל, ומי שהוא בעל בשר הרבה ואינו יכול להתהפך על צדו ומוכרח לישכב פרקדן או שהוא חולה נוטה מעט לצדו וקורא ואם אינו יכול להטות כלל מותר לקרא כך ואיש בריא אין לו לשכב פרקדן אף בלא ק"ש רק יטה מעט וכו', עכ"ל.

ומוכח מדברי הערוה"ש שם"ל שהתירו חז"ל לבעל בשר לשכב אפרקדן, והיינו אף באינו חולה אלא שמצמער מותר לו לשכב אפרקדן.

שיטת חלבוש לחלק בין בעל בשר לחולה וכו"מ ברמב"ם ובשו"ע

לה] אך בספר חלבוש מצינו שחילק בזה בין בעל בשר לחולה, וז"ל חלבוש, מ"מ אם הוא שמן ובעל בשר והוא שוכב כבר על צדו מעט וקשה עליו לעמוד, או שהיה חולה שוכב פרקדן מחמת חליו או אונס אחר ואינו יכול להתהפך על צדו, נוטה מעט

לצדו וקורא, עכ"ל, וחזינו שהלבוש הבין בדברי הגמ' שבעל בשר התירו לו רק שלא יצטרך להתהפך על צדו לגמרי, אך לא התירו לו לשכב אפרקדן, ואמנם בחולה האנוס התיר הלבוש לשכב אפרקדן, וכנראה דייק כן הלבוש מלשון הרמב"ם והשו"ע הנ"ל שכתבו 'ואם היה בעל בשר הרבה ואינו יכול להתהפך על צדו, או שהיה חולה נוטה מעט לצדו', והיינו שלגבי בעל בשר מדויק שהוא כבר שוכב מוטה קצת על צדו אלא שאינו יכול עתה להתהפך לגמרי על צדו, ולגבי חולה כתבו לשון 'נוטה' דמשמע כנ"ל שעד עתה היה שוכב לגמרי אפרקדן, ומוכח ברמב"ם ובשו"ע חילוק הנ"ל בין חולה לבעל בשר.

בנידון חולה דידן יש להקל

לף] ומ"מ בענין שאלה דידן, דמייירי בחולה הרי אף להלבוש התירו לו חז"ל איסור שכיבת אפרקדן, ואף אם נימא לחוש בנידון דידן שאולי אינו בגדר חולה דהלבוש (דאולי הלבוש מייירי בחולה גמור שאינו יכול כלל לשכב על צדו משא"כ חולה דידן שאין בו סכנה ואינו חולה גמור שאולי הוא הוי בגדר מצמער ובגדר בעל בשר דהלבוש אוסר) הרי יש לנו לכה"פ את שיטת הערוה"ש שמתיר אף בבעל בשר (ובדברי סופרים הלך אחר המיקל), ובפרט שיש לנו עוד לצרף את שיטת הרדב"ז (והמהרשד"ם והבית דוד ומוהר"ש דעימיה כנ"ל שם) שמתירים למצמער כל איסורי דרבנן, אף דלא קיי"ל כוותיהו (כנ"ל שם) מ"מ בעניינינו איכא לצדופי לשיטתם.

בחליכה לביתו

האבנ"ז זי"ע מאותו שיכור שהיה מקיים חייב אדם לבסומי מר"ח אדר, והיה אומר מעמו שהמן רצה להרוג כל בני"ב ביום א' שחשש שיינצלו בני"ב ויקבעו ע"ז יו"ט ולא רצה המן שיהא לבנ"י יו"ט יותר מיום א', וע"ז הרי הוא דוקא עושה הפורים כל החודש להוציא מלבו של המן, והאבנ"ז נתן סמך למנהגו עפ"י הירושלמי שמי שלא יוכל לקרוא מגילה בפורים יכול לקרותה כל חודש אדר, וכדכתיב והחודש אשר נהפך להם וגו'.

מרבית בשמחה – בשתיית יין

לף] משנכנס אדר מרבית בשמחה, הזכיר מו"ר את מנהג הגר"ק שליט"א לקיים דין זה (המובא להלכה במג"א ומ"ב), ע"י שתיית רביעית יין בר"ח אדר, [ואמנם לכא' הרוצה לנהוג במנהג זה צריך לשותות יין כל יום מחודש אדר, ולא רק ר"ח, שהרי משנכנס אדר קאי על כל אדר, וצ"ע על מנהג הגר"ק הנ"ל רק בר"ח], והסמך לזה בדרך צחות את דברי

מרבבים בשמחה של מצוה – סיומי מס'

לח] ואמר עוד בזה שאמנם אשכחן בספר המכתם, שהוא א' מהראשונים, שמרבבים בשמחה היינו בשמחה של מצוה, ומבאר הכוונה שיעשו סיומי מסכתות בימים אלו דמשנכנס אדר, וביאר בזה מו"ר שכל השנה קשה לעשות סיומים על מס', שהם"מ מונע זאת, כידוע שראשי תיבות ס"מ הוא ס'יום מ'סכת א'ין ל'עשות, ובימים אלו משנכנס אדר נחלש כוחו של עמלק והם"מ, וזוכים בני' לכח של ניסים (כלשון רש"י על משנכנס אדר - ימי ניסים היו לישראל וכו'), ואז מקבלים בני' הכח להתגבר לעשות סיומי מסכתות, והזכיר א' התלמידים דברי הראב"ד בפירושו על דברי חז"ל שזכור את אשר עשה לך עמלק חיובו בפה דוקא, ומפרש ע"ז הראב"ד דנכלל בזה ללמוד מס' מגילה, וכן רואים רבים בזמנינו שזוכים לסיים מס' מגילה בפורים, והיינו כנ"ל שיש סיעתא דשמיא מיוחדת לסיים מס' בימים אלו המסוגלים לניסים.

ביאור טענת מקצת סנהדרין על מרבבים על הצדיק

לט] ואמר בזה מו"ר שע"י שמרבבים בני' בימים אלו דהכנה לפורים בלימוד התורה וסיומי מס' הרי מתקנים בזה הטענה שהיה לחלק מהסנהדרין על מרבבים הצדיק, כדברי הגמ' (מגילה טו ע"ב) שרצוי לרוב אחיו, שפרשו ממנו מקצת סנהדרין, שטענו שגדול ת"ת יותר מהצלת נפשות, וכמו שמבאר בזה הט"ז (יו"ד ס' רנא סק"ה) שטענו שאם היה חביב מרבבי לפני הש"י לא היה מזמן בידו מצוה זו של הצלת נפשות שסברו שגרמה לו מצוה זו לביטול תורה.

והיינו שאף שמצוה שא"א לעשותה ע"י אחרים דוחה ת"ת, מ"מ אי"ז אלא בגדר הכרח, (שאם לא יקיים המצוה כשחבא לידו לא יהא נחשב תורתו לתורה כמש"כ השו"ע הרב הל' ת"ת בזה), אך בעצמות של ת"ת הרי היא גדולה אף ממצוה שא"א לעשותה ע"י אחרים, ואפי' מצוה גדולה של הצלת נפשות של כל ישראל אינה שווה כמו ת"ת, שת"ת כנגד כולם, וע"כ

טענו כנגד מרבבי שהיה לו ירידה במדרגתו ע"י שהוכרח לבטל מתורתו ע"י המצות הצלת נפשות שנודמנה לו.

תיקון טענה הנ"ל בסיומי מסכתות והתחזקות בלימוד התורה"ק

מ] אמנם רוב הסנהדרין לא פרשו ממרבבי הצדיק ח"ו, שהאמת בזה שמרבבי הצדיק ממשיך את כל הנס של פורים באופן של אור התורה, שמרבבי הצדיק הוא בחי' יסוד אבא (כמש"כ האריז"ל) שהוא בחי' אור החכמה - אור התורה, וכמו שרואים שניתוסף ע"י נס פורים חלק שלם בתורה שהוא מגילת אסתר ומס' מגילה עם כל מפרשיה חידושיה והלכותיה, וממילא לא נהיה ח"ו ביטול תורה ע"י המצוה של הצלת נפשות שנודמנה למרבבי הצדיק, שאדרבא מכח נס פורים זכו בני' ליהודים היתה אורה זו תורה וכו', [וג"כ זכו לבחי' קבלת התורה מחדש, הדר קבלוה מאהבה, מאהבת הנס דפורים], וענין זה מתגלה בפרט כשמוסיפים בני' בהכנה לפני פורים בתוספת לימוד התורה ובסיומים וכו', הר"ז תיקון שלא יהא ח"ו הו"א (של מקצת הסנהדרין הנ"ל) שנס של פורים הוא ח"ו ממעט ומבטל תורה, דאדרבא בכח הנס של פורים זוכים בני' לניסים שיכולים להצליח הרבה בלימוד התורה ולעשות סיומים באופן של נס וכנ"ל.

טעם שלא העתיקו הרמב"ם והשו"ע הדין של משנכנס אדר וכו'

מא] אמר בשם השווער שליט"א שמקשה בספרו ישמח לב מדוע לא העתיקו הרמב"ם והשו"ע הדין של משנכנס אדר מרבבים בשמחה [וכבר הקשה קושיא זו זקיננו החת"ס, ותירץ], ותירץ השווער על דרך החסידות בהקדם דברי הרה"ק מבעלזא זי"ע מדוע בקרבן יולדת שהיא בעולה ויורד, שעשירה מביאה קרבנות בהמה, ועניה עופות, כתוב בתורה זאת תורת היוולדת אחר קרבן העשירה, וקרבן העניה

לבסומי ביין או בשאר משקין

מנב] והזכיר הנידון שיש בענין חייב אינש לבסומי בפוריא, שבגמ' ובשור"ע לא מוזכר שיהא הלבסומי ע"י יין, והרה"ק ממונקאטש זי"ע פוסק שאין חיוב לשתות יין בפורים, ויכול לקיים חיוב דלבסומי ע"י יי"ש וכדו', ואמנם בראשונים (רש"י ועוד) מצינו שהזכירו לבסומי ביין, ויש שפירשו שזה זכר לנס פורים של הריגת ושתי שהיה ע"י כטוב לב המלך ביין, וכן הנס דהריגת המן ע"י משתה היין וכו', ואמר מו"ר דמנהגו בזה להתחיל את הלבסומי ע"י שתיין יין, לחשוש לשיטות הראשונים הנ"ל, אך היות שקשה עבורו שתיית היין ע"כ ממשיך את הלבסומי בשאר משקאות המשכרים, כפסק הרה"ק ממונקאטש זי"ע וכפשטות השו"ע שאין מוזכר חיוב יין וכנ"ל.

כתוב אחר כן 'ואם לא תמצא ידה' ולכא' היה לכתוב קודם קרבן העניה, ולגמור דיני היולדת, ורק אח"כ לכתוב 'זאת תורת היולדת', ואמר בזה הרה"ק הנ"ל שלא רצה הש"י לקרוא בשם 'תורת' על עניות, שאי"ז בגדר דבר הראוי שיהיו בני" עניים, שכל ישראל בני מלכים הם וראויים הם לעושר וכבוד וכל טוב ואין להחשיב המציאות של היולדת העניה ולעשות ממנה חשיבות ומציאות של 'תורת היולדת', אלא זהו דבר היוצא מן דרך הראוי והרגיל, ועפ"ז י"ל גם בענייניו שהיות שבגמ' מובא הדין של משנכנס אדר וכו' לענין מי שיש לו דין עם גוי שידחנו לחודש אדר, לא נהיה מזה פסק הלכה ברמב"ם ובשור"ע להורות שאי"ז דבר הראוי שיהא כלל שום משפט לבר ישראל.

בסעודת חקל תפוחין קדישין

להזכיר לעצמו ולהשתוקק אל האורות דליל הסדר (וכידוע דרכו דהרה"ק הנ"ל שכל השנה היה מחיה עצמו בהשתוקקות לאורות הק' דליל הסדר).

וחיבר מו"ר ב' הפירושים זל"ז, עפ"י דאי' מהאר"י הק' על ותבואי בעדי עדיים, שזהו רמז שבלייל הסדר מאיר השם הק' של אכדט"ם שהוא בגימ' ע"ד (וזה בטחו בה' עדי עד - שתעוררו ע"י הבטחון שלכם הארת שם הק' אכדט"ם שהוא בגימ' עד), וא"כ שני הצדיקים לדבר א' נתכוונו, שהאמרי חיים נתן עצה לדור האחרון איך לעורר שם הק' אכדט"ם ואיך להתחזק בבטחון ע"י שיזכיר לעצמו האורות דליל הסדר וישתוקק אליהם.

גודל מעלת לימוד שו"ע חו"מ

מדנ] ואלה המשפטים אשר תשים לפניך, דיבר מו"ר על מעלת וגודל לימוד שו"ע חו"מ (שעוסק בעניני המשפטים שבפרשה), שמלבד מצות ידיעת התורה שנתחייבנו בה, שכל ידיעה בתורה היא הצלחה נצחית לנשמה כלשון רבינו"ל, הרי לכל חלק בשו"ע יש

עניני הפרשה

ב' העצות להמתקת הדינין לדבר אחד נתכוונו **מנב] ואלה** המשפטים אשר תשים לפניך, ומתרגמין ואילין דיניא די תסדר קדמיהון, הנה הרה"ק הר"י מרוז'ין רמז בקדשו על הדרך להמתקת הדינים ע"י כוונת השם הק' 'אכדט"ם' שהוא השם היוצא מהאותיות שלפני אלקים [חוץ מאות א' שאין אות לפניה, וכן אות מ' שבסוף אלקים שנהיית שוב מ'), ששם זה (אכדט"ם) הוא שם הבטחון הממתיק הדינים, והיינו שע"י שיתחזק האדם בבטחון יאיר עליו שם הק' הנ"ל ויתמתקו הדינים ממנו, וזה מרומז בתסדר קדמיהון היינו שיכוונו באותיות הקודמים לשם אלקים - שורש הדינים ובוה ימתיקו הדינים.

והרה"ק האמרי חיים מוויז'ניץ זי"ע פירש עוד עצה בזה, שאפשר להמתקת הדינים ע"י שיזכיר לעצמו את אורות דליל הסדר - ליל התקדש חג הפסח, שלילה כיום יאיר, ויש בכח הזכרת לילה קדוש זה להמתקת הדינים, וזה מרומז באשר תסדר קדמיהון,

סגולת לימוד עניני חו"מ בעיון

מנח **ובלימוד** שו"ע חו"מ העוסק בענינים השייכים אל הגבורות, נזקין, טענות ומריבות שבין אדם לחבירו וכו', הרי כשלומדים ענינים עמוקים אלו בעיון הנצרך להם (שא"א להבינם אלא בלימוד בעיון), ולומדים בספרי הקצוה"ח והנתיבות וכו' הרי עולים לשורש עליון גבוה דגבורה דעתיק הנמצאת בחכמה סתימאה דאריך, היינו שמעלים את כל הגבורות הנ"ל לשרשם הכי עליון שבגבורה דעתיק ששם מקומם והתלכשותם בחכמה סתימאה דאריך, וע"כ אי' בחו"ל שהרוצה שיחכם יעסוק בדיני ממונות, שע"י העסק בהלכות והסברות העמוקות שיש בעניני ממונות עולה כנ"ל אל הגבורה דעתיק המלוכשת בחכמה סתימאה דאריך, ועי"ז זוכה לחכמה העליונה דאריך, [וידוע שבחושן משפט שהיה על לב הכה"ג שם הי' גנוז האורים ותומים 'שכורתיים דבריהם' ומופלאים בדבריהם' (ברכות ד ע"א) 'שב' הבחי' הנ"ל של כורתיים דבריהם ומופלאים בדבריהם מרמזים גם על בחי' הנ"ל של הגבורה העליונה המלוכשת בחכמה העליונה, וכידוע שהיו באו"ת שני השמות שם מ"ב - שם הגבורה, ושם ע"ב - שם החכמה, ואכמ"ל].

התכלית בלימוד שו"ע אבן העזר

מנח **ובלימוד** אבן העזר העוסק בענין הזיווגים, זוכים אל העיקר לעסוק בפועל ביחודים עליונים בעולמות העליונים [ששם בעולמות העליונים אפי' הל"ו כריתות שבתורה (המוזכרים באה"ע"ז) הרי בשרשם כולם מרמזים על יחודים עליונים וגבוהים, שא"א עתה להמשיכם בעוה"ז, שע"כ נהפכים בעוה"ז מבחי' כת"ר לבחי' כר"ת, אך בלימוד הענינים בתורה מתקשרים אל שרשם העליון שבאצי' ששם הוי הכל יחודים קדושים כמש"כ בזה בפרטות בביאור עמ"ס ברכות, והיינו דאחר העליה הגבוהה שבחו"מ למקום הגבוה שבגבורה דעתיק המלוכשת בחכמה סתימאה (שבחי' זו היא ב' כתיים דעתיק ואריך), מ"מ התכלית והעיקר שיוכלו לעסוק ביחודים העליונים בפועל, שלא די בהתקשרות למקום העליון

סגולה רוחנית מיוחדת שזוכה לה העוסק בזה החלק, ובאמת מצינו בחו"ל (שהרוצה שיחכם יעסוק בדיני ממונות וכו' [וביאר בזה מו"ר במקו"א ליישב הא דבמקו"א אשכחן דדייקא סדר קדשים כנגד חכמה, ואכמ"ל].

מעלת לימוד שו"ע או"ח

מנח **ועתה** ביאר בזה מו"ר שיש לבאר סדר הד' חלקי השו"ע מלמטה למעלה, והיינו שחלק אורח חיים, העוסק ברובו בעניני הזמנים והימים טובים, וכן בעניני סדר הרגיל והקבוע של ימות החול, הרי מאיר הוא על האדם קדושת אש דספירת הבינה העליונה, שממנה נקבעו הזמנים והימים טובים (כדאי' מהאריז"ל שיום טוב' בנימ' סג - שם הבינה), וכן כללות ענין הזמן שענינו גבול נקבע על ידי הצמצום והגבול דספי' הבינה שענינה עשיית כלים, וכן כל תיקון התפילות דימות החול הם לתקן ספי' הבינה, וזה מרמזו בתיבת 'אורח' שהוא אותיות אור ח' - ספי' הבינה, וכן 'חיים' בנימטריא 'אהי"ה הוי"ה אהי"ה' שהוא הכוונה של התפילין של ראש שבבחי' אור הבינה (ומכוונים שמות אלו גם כר"ת דנ'שמת כל ח' שבנימ' הנ"ל, שבנשמת כל חי נשלמת עבודת הנשמה - עבודת תיקון הבינה).

סגולת לימוד שו"ע יו"ד

מנח **ובלימוד** שו"ע יו"ד דעה נפתח לאדם הפתח ללימוד הקבלה בנוסף ללימוד הנגלה, והפתח לעניני היחודים, כמרמזו בתיבות 'יורה דעה' ששייך חלק זה אל ספי' הדעת, שהדעת הוא חיבור של חכמה ובינה (שבבחי' חיבור הנגלה והקבלה), וכן דעת מרמזו על ענין הייחוד (והאדם ידע וגו'), שבבחי' עבודת היחודים, [ולא ביאר מו"ר השייכות בין התוכן של שו"ע יו"ד לענין הדעת, ואולי יתבאר עפ"י דברי חו"ל אם אין דעת הבדלה מנין - והלא כל ענין יו"ד עוסק בענין הבדלת האיסור וההיתר, כדחזינן שנאמר בתורה ע"ז ולחבדיל בין הטמא לטהור וכו' אשר יאכל לאשר לא יאכל].

התורה מתשכחת מישראל, כי אם כשרוצה לפסוק דין אזי יעיין היטב במפרשים, עכ"ל.

צורה האמיתית בלימוד החו"מ דוקא בכוונה הנ"ל

[נ] ונזכר ללמוד את הד' חלקי השו"ע לשמה בדבקות לקל עליון, ובאופן הפנימי הנ"ל ועי"ז לפתוח לכל האורות הגנוזים העליונים הנ"ל הטמונים בהם ולא ללמוד דיני החו"מ רק לשם ידיעתם בעלמא שעל לימוד כזה אבדה הארץ [עיין בארוכה בב"ח סי' מז וז"ל, ונראה דכונתו ית' מעולם היתה שנהיה עוסקים בתורה כדי שתתעצם נשמתנו בעצמות ורוחניות בקדושת מקור מוצא התורה, וכו', ואם היו עוסקין בתורה על הכוונה הזאת היו המה מרכבה והיכל לשכינתו ית', שהיתה השכינה ממש בקרבם, כי היכל ה' המה ובקרבם ממש היתה השכינה קובעת דירתה והארץ כולה היתה מאירה בכבודו, וכוה יהיה קישור בפמליא של מעלה עם פמליא של מטה והיה המשכן אחד. אבל עתה שעברו חק זה, שלא עסקו בתורה כי אם לצורך הדברים הגשמיים להנאתם, לידע הדינים לצורך משא ומתן, גם להתנאות להראות חכמתם, ולא נתכוונו להתעצם ולהתדבק בקדושת ורוחניות התורה ולהמשיך השכינה למטה בארץ וכו', הנה בזה עשו פירוד שנסתקלה השכינה מן הארץ ועלתה לה למעלה, והארץ נשארה בגשמותה בלי קדושה, וזה היה גורם חורבנה ואבידתה והוא אמרו על מה האבדה הארץ ויאמר ה' על עיזכם את תורתי אשר נתתי לפניהם, יאמר 'תורת' תורת אמת אשר נתתי במתנה, וגם פירשתי להם מעם כל הדברים ופירושיהם, וזהו אשר נתתי לפניהם כשלחן ערוך וכמו שאמרו חז"ל על הפסוק ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם, וכונתי שיתקשרו בעצם קדושת תורת תורת אמת, והשכינה תהא שורה בקרבם, והם עזבו את תורתי ולא הלכו בה פי' תחילת ההליכה ברוחניות התורה ממדרגה למדרגה, כדי שתתדבק הנשמה בעצמות קדושת התורה, לא הלכו בה, דהיינו לא הלכו בה לשמה בשעה שבאו לפתוח בעסק התורה, וכו'.

אם לא זוכים לקבל הכח לעסוק בתיקונים ויחודים, והכח לעסק היחודין נפתח בלימוד שו"ע אבן העזר, [אבן - מרמוז על השכינה (שהשם הק' שלה ב"ן), הנקראת אבן מאסו הבונים, שהיא למטה בבחי' נפילה, וכנ"ל שהיחודים העליונים הרי למטה בעוה"ז הם בבחי' איסורי כריתות, אך למעלה היא מעל הכל, והיא העוזרת לאדם ומעלה אותו לעסוק ביחודים העליונים שכל הכניסה לעולמות העליונים דייקא ע"י השכינה - בזאת יבוא אהרן אל הקודש, שתיקון האמונה והתפלה (שוה בחי' תיקון השכינה) הוא הפותח כל העולמות העליונים, וזהו 'אבן העזר' שהאבן - השכינה היא המסייעת ועוזרת לאדם להכניסו אל עולמות היחודים העליונים הנ"ל].

הזהרת רביז"ל והבעש"ט הק' זי"ע על לימוד ד' חלקי השו"ע

מנ"ט והש"י יזכה אותנו ללמוד כל ד' חלקי השו"ע, שע"ז הלימוד הזהיר אותנו רביז"ל יותר מכל הלימודים [וז"ל שיחות הר"ן (שיחה כט) וז"ל, ועל לימוד הפוסקים הזהיר מאוד מאוד ביותר מכל הלמודים, וראוי ללמוד כל הארבעה שלחן ערוך כלם מראשם עד סופם כסדר, אם יכול ללמוד כל הארבעה שלחן ערוך עם כל הפרושים הגדולים מה טוב, ואם לאו על כל פנים ילמד כל הארבעה שלחן ערוך הקטנים, והוא תיקון גדול מאוד מאד, כי על ידי החטאים נתערב טוב ורע, ועל ידי לימוד פוסק שמברר הכשר והפסול המותר והאסור הטהור והטמא, על ידי זה נתברר ונפרש הטוב מן הרע, וכמבואר במאמר ראיתי מנורת זהב, (לקו"מ תורה ח), ובשאר מאמרים מעלת לימוד הפוסקים, עכ"ל, (וע"ע שיחה קפה, ובלקו"מ תורה ס"ב ותורה רפז, כזה, ובספר המדות שלימוד הפוסקים מבטלים ההרורי ע"י, ובלמוד השו"ע באים ליראה ויתבטלו הפניות ועוד מעלות), וכן אי' מרכינו הבעש"ט הק' זי"ע (בכתר שם טוב אות תכג) וז"ל, הבעש"ט הזהיר מאוד ללמוד ארבעה שולחן ערוך בלי שום פירוש, וללמוד עם הקטנים וכל שכן הגדולים, כי מחמת מניעות לימוד זה,

מח' הרמב"ם והרמב"ן בענין תכלית הנצחית

(כמובא בצ"צ)

נב] ודיבר קצת מו"ר מענין זה דהודרכות הגופות לעת"ל שיתחפכו מגשמיותן לבחי' אורות מזוככין, ואמר שי"ל עפ"י שאין מח' בין דברי הרמב"ם ביד החזקה להראב"ד והרמב"ן בענין תכלית הנצחית, שהנה בפשטות ידוע ומקובל שנחלקו ראשונים איך יהא התכלית הנצחית, וז"ל הצ"צ בדרך מצותיך (מצות ציצית, דף יד ע"ב), והנה הרמב"ם ז"ל בפ' המשניות במשנת כל ישראל יש להם חלק לעוה"ב האריך בביאור ענין עוה"ב שלדעתו זהו הג"ע וז"ל בקוצר כי כמו שלא ישיג הסומא עין הצבעים ולא החרש שמע הקולות כן לא ישיגו הגופות התענוגים הנפשיות שהם תמיד' ועומדים לעד ואינן נפסקים ואין ביניהם ובין התענוגים גשמיים יחס וקורבה בשום פנים, וענינו הוא מה שמשיגים באמתת הברא ית' ובוזה הם בתענוג תמידי שאינו נפסק כו' והוא העוה"ב שנפשותינו משכלת שם מדיעת הבורא ית' ואותו

עכ"ל, עיי"ש שהאריך עוד בדבריו], אלא ללמוד דיני החו"מ באופן של גילוי אורות העליונים הנ"ל שבזה נשלים תכלית הכוונה העליונה בנתינת התורה הק' לנו, לעשות לו ית' דירה ומשכן בתחתונים בב"א.

ביאור מעלת בני' שאחרי מ"ת על תומצ"צ של אע"ה

נא] וביאר מו"ר קצת הענין שזהו אמנם התכלית של מ"ת, וכמבואר בצ"צ זי"ע בביאורו על מגילת אסתר, שהלא אע"ה למד וקיים כל התורה עד שלא ניתנה, וא"כ מה החידוש של מ"ת, אך אע"ה בלימוד וקיום התורה שלו עדיין לא היה יכול לעשות לו ית' דירה בתחתונים, שהיה לו הכח בתורתו הק' רק להאיר האורות באופן דמטי ולא מטי, אך ע"י מ"ת קיבלו בני' הכח להאיר ולהמשיך גילוי אוא"ם למטה בעוה"ז (בבחי' פנימיות דמטי ולא מטי – אור במאור – ואכמ"ל) ב.

ב. וז"ל התניא קדישא (פל"ו), והנה מודעת זאת מאמר רז"ל, שתכלית בריאת העולם הזה הוא שנתאווה הקדוש ברוך הוא להיות לו דירה בתחתונים וכו', .. שכן עלה ברצונו יתברך, להיות נחת רוח לפניו יתברך, כד אתכפיא סטרא אחרא ואתהפך חשוכא לנהורא, שיאיר אור ה' אין סוף ברוך הוא במקום החשך והסטרא אחרא של כל עולם הזה כולו, ביתר שאת ויתר עז ויתרון אור מן החשך, מהארתו בעולמות עליונים, שמאיר שם על ידי לבושים והסתר פנים, המסתירים ומעלימים אור אין סוף ברוך הוא שלא יבטלו במציאות. ולזה נתן הקב"ה לישראל את התורה, שנקראת עוז וכו', וכמאמר רז"ל שהקב"ה נותן כח בצדיקים לקבל שכרם לעתיד לבא, שלא יתבטלו במציאות ממש באור ה', הנגלה לעתיד בלי שום לבוש, כדכתיב, "ולא יכנף עוד מוריד" [פירוש שלא יתכסה ממך בכנף ולבוש], והיו עיניך רואות מורידך, וכתיב, "כי עין בעין יראו וגו'", וכתיב "לא יהיה לך עוד השמש לאור יומם וגו'", כי ה' יהיה לך לאור עולם וגו'". ונודע, שימות המשיח, ובפרט כשיחיו המתים, הם תכלית ושלימות בריאת עולם הזה, שלכך נברא מתחילתו. וגם כבר היה לעולמים מעין זה בשעת מתן תורה, כדכתיב, "אתה הראת לדעת כי ה' הוא האלקים אין עוד מלבדו" – "הראת" ממש, בראיה חושית, כדכתיב, "וכל העם רואים את הקולות" – "רואים את הנשמע", ופירשו רז"ל, מסתכלים למזרח ושומעין את הדבור יוצא אנכי כו', וכן לארבע רוחות ולמעלה ולמטה, וכדפירש בתיקונים דלית אתר דלא מליל מיניה עמהון כו'. והיינו, מפני גילוי רצונו יתברך בעשרת הדברות, שהן כללות התורה, שהיא פנימית רצונו יתברך וחכמתו, ואין שם הסתר פנים כלל, כמ"ש, "כי באור פניך נתת לנו תורת חיים". ולכן היו בטלים במציאות ממש, כמאמר רז"ל שעל כל דיבור פרח נשמתן כו', אלא שהחזירה הקב"ה להן בטל שעתיד להחיות בו את המתים, והוא טל תורה שנקרא "עוז", כמאמר רז"ל, "כל העוסק בתורה – טל תורה מחייהו כו'". רק שאחר כך גרם החטא ונתגשמו הם והעולם, עד עת קץ הימין, שאז יודרך גשמיות הגוף והעולם, ויוכלו לקבל גילוי או ה', שיאיר לישראל על ידי התורה שנקראת "עוז". ומיתרון ההארה לישראל – יגיה חשך האומות גם כן, כדכתיב, "והלכו גוים לאורך וגו'", וכתיב, "בית יעקב לכו ונלכה באור ה'", וכתיב, "ונגלה כבוד ה' רואו כל בשר יחדיו וגו'", וכתיב, "לבוא בנקרת הצורים ובסעפי הסלעים מפני פחד ה' והדר גאונו וגו'", וכמ"ש, "והופע בהדר גאון עוזך על כל יושבי תבל ארצך וגו'". עכ"ל.

תענוג לא יחלק לחלקים ולא יסופר ולא ימצא משל למושול בו אותו התענוג אלא כמ"ש הנביא ע"ה כשנפלאו בעיניו גדולת הטוב ההוא ומעלתו אמר מה רב טובך כו' (תלים ל"א כ') והוא הטובה והתכלית האחרון ולהיות בכבוד הזה ובמעלה הנזכרת עד אין סוף כו'. ותחית המתים הוא יסוד מיסודי מרע"ה כו' ודע כי האדם יש לו למות בהכרח ויתפרד וישוב למה שהורכב ממנו עכ"ל (הרמב"ם). ור"ל כי תח"ה הוא לפי שעה ואח"כ ישוב לג"ע שהוא התכלית האחרון וטובה האמיתית הנק' עוה"ב וביאר זה ג"כ יותר באגרת התחי' אשר לו יעו"ש. אבל הרמב"ן ז"ל נחלק עליו בראיות ברורות דהא ארז"ל צדיקים אינן חוזרין לעפרן (פנהדרין צ"ב א') ופי' דתח"ה הוא התכלית האחרון והוא הטובה הגדולה הנק' עוה"ב, והג"ע שהוא תענוג הנפשות ושכליי' נבדלים אם אמנם אמת שמעלתו נכבדת עד מאד וכמ"ש הרמב"ם ז"ל וגם יותר ממה שכתב גבוה מעל גבוה מאד נעלה, עכ"ז אינו רק מקום לפי שעה להנפש מעת פרידתה מן הגוף דעתה עד זמן התחי' שהוא העוה"ב שטובת העוה"ב שהוא התחי' עודפת עליו לאין קץ ותכלית בענין התענוג בגילוי אלקותו ית', וכן הוא האמת עפ"י הקבלה. עכ"ל הצ"צ.

מח' זו ג"כ בספר הירד החזקה בין הרמב"ם להראב"ד

נג'] וכן אשכחן מח' זו גם כן בספר הירד החזקה (הל' תשובה פ"ח ה"ב) בין הרמב"ם להראב"ד, וז"ל הרמב"ם שם, העולם הבא אין בו גוף וגויה אלא נפשות הצדיקים בלבד בלא גוף כמלאכי השרת, הואיל ואין בו גויות אין בו לא אכילה ולא שתייה ולא דבר מכל הדברים שגופות בני אדם צריכין להן בעולם הזה, ולא יארע דבר בו מן הדברים שמארעין לגופות בעולם הזה, כגון ישיבה ועמידה ושינה ומיתה ועצב ושחוק וכיוצא בהן, כך אמרו חכמים הראשונים העולם הבא אין בו לא אכילה ולא שתייה ולא תשמיש אלא צדיקים יושבים ועמדותיהם בראשיהן ונהנין מזיו השכינה. הרי נתברר לך שאין שם גוף לפי שאין שם

אכילה ושתייה, וזה שאמרו צדיקים יושבין דרך חידה אמרו, כלומר הצדיקים מצויין שם בלא עמל ובלא יגיעה, וכן זה שאמרו עמדותיהן בראשיהן כלומר דעת שידעו שבגללה זכו לחיי העולם הבא מצויה עמהן והיא העטרה שלהן כענין שאמר שלמה בעטרה שעטרה לו אמו, והרי הוא אומר ושמחת עולם על ראשם ואין השמחה גוף כדי שתנוח על הראש כך עטרה שאמרו חכמים כאן היא הידיעה, ומהו זה שאמרו נהנין מזיו השכינה שידועים ומשיגין מאת הקב"ה מה שאינם יודעים והם בגוף האפל והשפל, עכ"ל הרמב"ם, וכתב עליו הראב"ד, א"א דברי האיש הזה בעיני קרובים למי שאומר אין תחיית המתים לגופות אלא לנשמות בלבד. וחיי ראשי לא היה דעת חז"ל על זה שהרי אמרו בכתובות (דף ק"א:): עתידין צדיקים שיעמדו בלבושיהן ק"ו מחטה וכו' וכן היו מוין לבניהם (שבת ק"ד). אל תקברוני בכלים לבינים ולא בשחורים שמא אזכה. וכן אמרו (פנהדרין צ"ב) שלא ישבו הצדיקים לעפר אלא עומדין בגויותם. וכן אמרו (שם צ"א:): במומם עומדין ומתרפאין, וכל אלה מוכיחים כי בגויותם הן עומדין חיים. אבל אפשר שהבורא ישים גויותם חזקות ובריאות כגויות המלאכים וכגויות אליהו זכור לטוב ויהיו העטרות כמשמען וכפשוטן ולא יהיה משל. עכ"ל הראב"ד.

יש לפרש דברי הרמב"ם בחיד החזקה שלא יסתרו להאמת שהסכימו המקובלים

נד'] והנה כמ"ש הצ"צ הנ"ל הסכימו המקובלים לשיטת הראב"ד והרמב"ן דלא כהרמב"ם, והיינו שהקיום הנצחי של בני"י יהא נשמות בגופים דייקא, (לא כפשטות שי' הרמב"ם שאחרי תחייה"מ ישבו שוב גופות בני"י לעפרן, ויהא הנצחיות נשמות ללא גופים), אך אמר בזה מו"ר בדרך דרוש דיש ליישב דברי הרמב"ם שגם הוא מודה שיהא הקיום הנצחי נשמות בגופים, אלא שהיות שיודכבו גופו בני"י כ"כ לעת"ל ויהפכו לבחי' אורות רוחניים הרי ללשון הרמב"ם יפקע מהם שם גופות, ובבחי' דברי הרה"ק הר"א מליז'ענסק על עצמו שהגוף שלו רוחני יותר מאלף

נשמה, ומעין מה שכתב התניא שלצדיקים אף בזה"ז אין נה"ב רק נשמה.

ביאור הנהגת הרה"ק מחר"א מבעלזא זי"ע לעשות שליח לקיים מצוות שבגופו

נז [וּפִירֵשׁ מו"ר עפ"י בדרך דרוש את הנהגתו של הרה"ק מבעלזא זי"ע שהיה שולח שליחים לקיים מצוות התלויות בגופו, כידוע הנהגתו שהיה עושה שליח לישן בסוכה תמורתו, וכן שליח למבול במקוה, וכן שליח לאכול המאכלים שצוה הרופא שצריך לאכלם לבריאותו, ולכא' הלא במצוות שבגופו לא מהני שליח, ואמנם אף שהיה הרה"ק הנ"ל אנוס ופטור מהמצוות הנ"ל מ"מ מה הועיל בעשיית שליח לכך, וביאר מו"ר שאצל סתם אדם שגופו זה האדם עצמו כנ"ל מהתניא, הרי אין שייך שישלח שליח לקיים מצוות שבגופו, שהש"י רצה שיקיים הוא בעצמו את המצוה ולא שישלח אחרים תמורתו, אך אצל הבעלזער רב שהוא בגדר צדיק דהתניא, שהאדם עצמו אצלו אינו הגוף אלא הנשמה, א"כ אף כשמקיים המצוה בגוף של עצמו אין זה אלא בבחי' ששולח את הגוף שלו (שהוא אינו הוא בעצמו) לעזור לו לקיים מצוותו, וא"כ מה לי אם שולח את הגוף שלו עצמו ומה לי אם שולח גוף של אחר, שהרי אף בגוף של עצמו אי"ז נחשב שהוא עצמו עושה בגופו את המצוה, שהוא עצמו זה נשמתו, ואדם כזה שהוא עצמו זה הנשמה יש בכוחו הרוחני לעשות את המצוה בעצמו (היינו בנשמתו) בהתחברות עם גוף של אדם אחר, שכיון שהוא עצמו כבר רוחני הרי הוא יכול להפשיט את נשמתו מהלבוש (הגוף) שעליה ולחבר נשמתו עם הגוף של השליח ולעשות המצוה יחד עם גוף השליח, ודו"ק.

סתירת הקצוה"ח בענין זה

נז [וְהַזְכִּיר מו"ר בענין זה דמצוות שבגופו לא ניתנו לשליח, שיש בענין זה סתירה בקצוה"ח (וכבר כתבנו ענין זה בארוכה במקו"א עם כל המ"מ בענין זה ונוכח שוב הענין בקיצור נמיר), שבמקו"א מבאר הקצוה"ח את

נשמות ישראל, והרי הגוף שלו בחי' נשמה וכאילו אינו גוף, וזהו כוונת הרמב"ם שלעת"ל יהיה התכלית נשמות בלא גופים, היינו ללא גשמויות, אך מודה הרמב"ם לדברי חז"ל שמביאים הראב"ד והרמב"ן שישאל אין שבים לעפרן, אלא יעלו בני"ל לעת"ל לבחי' ודרגת עולם העקודים כמוש"כ האריז"ל ששם גם הכלים הם בבחי' אורות, וגם הגופים בבחי' נשמות וכנ"ל. [ואמנם ביאור זה ניתן לפרש ולומר רק בלשון היד החזקה, אך א"א להתאים ביאור זה עם דברי הרמב"ם בפי' המשניות הנ"ל, שכתב דהאדם יש לו למות בהכרח, וכו', אך מו"ר רצה ליישב בעיקר את לשונו בהיד החזקה שהוא ספר ההלכה לדורות, שלא יסתרו דבריו שביד החזקה להאמת שהסכימו המקובלים, וע"כ יש לנו ליישב לשון היד החזקה כפי האמת (אף שאין כן דעת הרמב"ם עצמו כמוכח כנ"ל מדבריו בפי' המשניות).

מי הוא האדם עצמו – בצדיקים ובינונים

נח [וְהַזְכִּיר מו"ר עוד בענין זה דהודרכות האדם, את דברי התניא (פכ"ט) שכתב שאצל הבינונים האדם עצמו הוא נפש הבהמית שבו, והנשמה האלקית שבו אינה עדיין הוא עצמו, אלא עליה נאמר 'נשמה שנתת בי טהורה היא', 'שנתת בי' דייקא, מכלל שהאדם עצמו אינו הנשמה הטהורה. משא"כ בצדיקים שזיככו את גשמויותם עד שהפכו את הרע שהיה בנפשם הבהמית לטוב, ונכללה הנה"ב שלהם בקדושת נפש האלקית ממש, הרי אצלם הוא להיפך שהנשמה הטהורה שלהם היא אצלם האדם עצמו, וגופם נקרא 'בשר אדם' (שמות ל, לב), וכמאמר הלל הזקן לתלמידיו כשהיה הולך לאכול היה אומר שהוא הולך לגמול חסד עם העלובה והעניה הוא גופו, כי כמו זר נחשב אצלו, כי הוא עצמו אינו רק נפש האלקית לבד, עיי"ש בארוכה. ואמנם מדרגה זו שבתניא מדובר רק שנהפך הנה"ב להיות נכלל בנשמה עצמה, ולעת"ל יוסיפו עוד בזיווך הגשמויות אף שהגוף הגשמי ג"כ יתהפך להיות נכלל בנשמה עצמה עד שהרמב"ם קורא לזה כאילו אין גוף רק

חיצוניות החכמה לתורה, ולמשל הגר"א שלמד כל השבעה חכמות חיצוניות היה אצלו הכל בבחי' תורה, היות שהיה אצלו הכל טפל ומשמש אל הפנימיות שהיא חכמת התורה"ק, וזה בבחי' מה שדובר לעיל בענין זיכרון החומר לצורה, גוף לנשמה, וה"נ נהפך אצל הצדיקים כל החכמות החיצוניות לבחי' תורה.

מעשה מחרה"ק בעל הסולם זי"ע מחמכשיר החדש שקדם לברית מילה

נמ] וסיפר בזה מעשה מבעל הסולם זי"ע שנסע לברית מילה, ובאמצע הנסיעה שמע שהמציאו אז איזה מכשיר חדש, ואמר לנהג שיודיעו שיאחר לברית המילה שברצונו קודם להשיג ענין מכשיר החדש, ונסעו למקום הבית חרושת שהמציאו שם מכשיר החדש, ולמד בעל הסולם כל ענין המכשיר איך הוא פועל, ומה הם היסודות שע"י הוא פועל, והתבונן בהם וכו', ואז אמר שאחרי השגת סודות התורה שהשגתי במכשיר חדש זה אפשר לנסוע לעשות הברית מילה, והיינו שהשתמש עם כל חכמות החיצוניות להפכם אל סודות התורה"ק, בבחי' הפיכת החומר לצורה שזהו גופא תכלית הברי"מ לזכך הגוף להפכו לצורה.

דברי התוס' רי"ד שמצוות שבגפו לא ניתנו לשליח היות דשליחות שייד רק על עשיית פעולה, ולא על התוצאה, ואילו מצוות שבגופו רצה השי"ת את התוצאה שיהא גוף האדם עמור בטו"ת וכו', ובמקו"א מכאן הקצות את שיטת הש"ך שמצוות מילה שע"י האב לא ניתנה לשליח, עפ"י דברי התוס' רי"ד שמצוות שבגופו לא ניתנו לשליח, והלא לכאן מצוות מילת האב היא מצוה של פעולה, ולא מצוה של תוצאה, וא"כ בזה היה צריך להיות מהני שליח להסבר הנ"ל דהקצוה"ח, ואוי"ל שרצתה התורה במילת הבן דייקא ע"י האב, שיהא חיבור בין הבן להאב ע"י המילה, שבחיבור זה יתחברו הדורות בן לאביו ואביו לאביו עד בריתו של אאע"ה, וחיבור זה הוא בבחי' התוצאה שנהיה ע"י המצוה, ולתוצאה זו לא מהני שליח.

חיצוניות החכמות זרות נחפזת לתורה

נח] א' הראה למו"ר דברי הרה"ק מאיז' ביצא שבזמן שלמה המלך ע"ה שהשיג פנימיות החכמה היה כנגדו ולע"ז חירם שהשיג חיצוניות החכמה, וכן כנגד ר' יהושע בן חנניה שהשיג פנימיות החכמה היה כנגדו סבי דאתונה שהשיגו חיצוניות החכמה, ודיבר קצת מו"ר מזה שבאמת מי שמשגיג בפנימיות הרי יכול אח"כ להשיג ג"כ החיצוניות, שאצלו נתהפך גם

בזמירות ליל שב"ק

לנגדי תמיד, לכזין שם הוי"ה וכו', דלמ"ד דהרהור כדיבור דמי א"כ היה צריך להיות זה אסור כמו שאסור להזכיר שמות הק' בפה, ותירץ הרה"ק הנ"ל שאף למ"ד דהרהור כדיבור דמי זה רק לגבי הרהור שברצון האדם שיחשב הרהורו כדיבור, אך הרהור שאין ברצונו שיחשב כדיבור לכו"ע אינו כדיבור, וע"כ המכוונים שמות הק' אין ברצונם שיהא זה כדיבור ולכן שרי, וה"נ בענין הרהורי רשות המותרים בשבת, [ופנימיות ביאור הרה"ק מבוסשאמש, שרצון האדם שבבחי' אור הכתר הוא בכוחו להוריד את המחשבה שבחי' החכמה אל חשיבות הדיבור, שבבחי' מלכות, שהכתר מאיר בכל

כפיוט מה ידידות, הרחורים מותרים וכו'

פ] **הזכיר** מו"ר את שיטת הרמב"ם (ועוד ראשונים) שם"ל הרהור כדיבור (עד שם"ל שמי שבידך ברהמ"ז או שאר ברכות או אפי' קר"ש בהרהור יצא יד"ח), ולכאן לפי שיטתם מדוע לא נאסרו גם הרהורי רשות בשבת, דהלא הרהור כדיבור, וכל דתקון חו"ל כעין דא' תקון.

ויישב בזה עפ"י דברי הרה"ק מבוסשאמש זי"ע שמקשה כעין זה לגבי הא שמוכוונים שמות הק' במחשבה, ומקיימים כל הזמן מצות שויתי הוי"ה

הקומה מראשה ועד סופה, וע"כ יכול ע"י הרצון להוריד מבחי' העליונה דמחשבה אל בחי' המלכות התחתונה, משא"כ ללא הרצון אין יורד ההרהור למטה להיות נחשב כדיבור].

בזה לא ישלם, היינו שיזכה לתקן החטא בקל ולא יצטרך לשלם בעונשים קשים ח"ו. (כן הוא בערך התוכן שם, ואין הספר עתה תח"י).

יא"צ דהבית ישראל מגור זי"ע

גדר רבו מובהק בזמנינו

סא] אמר מו"ר בשם הרה"ק מקאמרנא זי"ע שגדר של 'רבו מובהק' בזמנינו (שאין שכיח שיהא לאדם רב שילמד ממנו רוב תורתו), הוא כמו שהיה הר"י מיוגאש אל הרמב"ם, שבירך אותו בקטנותו ובזה האציל עליו רוח קדושה שהשפיע עליו כל ימי חייו, וע"כ היה נחשב הר"י מיוגאש לרבו המובהק של הרמב"ם אף שלא למד ממנו כלום, וה"נ מי שיש לו רבי המשפיע עליו רוח קדושה וטהרה שמכח זה נעשית כל עבודה"י ולימוד תורתו של התלמיד באופן גבוה ורוחני יותר וכו' הר"ז נחשב לרבו מובהק, ולפ"ז אמר מו"ר שיש אצלו צד שכ"ק הבית ישראל הוא רבו המובהק, שממנו קיבל בילדותו את הרוח הטהרה וקדושה שהועיל והשפיע עליו לכל המשך עבודתו במשך השנים.

ביאור בעליו עמו לא ישלם בעבודה"י

סב] וחקריא מו"ר מספה"ק בית ישראל על הפרשה, ותוכן ד"ק, שמביא מאמר מוקינו החידושי הרי"מ זי"ע על הא דלא הביט און ביעקב ולא ראה עמל בישראל שזהו באופן ש"ה' אלקיו עמו", היינו ע"י שאף שנכשלים ח"ו באון ועמל מ"מ נזהרים שלא פורק מעצמו עומ"ש אז עי"ז זוכים ללא הביט וכו', ועפ"ז פירש הבית ישראל את הפסוק ד'בעליו עמו לא ישלם' בדרך עבודה"י, שאם נפל האדם ח"ו בעבירה ופשע בשמירת נשמתו, מ"מ אם בעליו עמו, שנוהר שלא לנתק עצמו מהש"י ע"י העבירה, שאף שלא התגבר על יצרו ונפל במה שנפל מ"מ לא מסיח דעתו מתקוה להש"י שרוצה לשוב אליו ואין רוצה ח"ו בחטא זה אלא שיצרו תוקפו וכו', הרי

עצת רביז"ל לזכות לבעליו עמו בכל מצב

סג] ויש להסמך לזה עצה איך לזכור הש"י אף בזמן הנפילה ח"ו, שישאר בבחי' אם בעליו עמו, וזו העצה שלימדנו רביז"ל (לקו"מ תורה עה) כפי שהעתיקה בס' השתפכות הנפש (אות סב) בזה"ל, הדיבור הוא בחי' אם הבנים, היינו כמו שהאם הולכת תמיד עם בנה אפילו למקומות המטונפים ואינה שוכחת אותם, כמו כן הדיבור הולך עם האדם תמיד אפילו במקומו' המטונפים ומזכיר אותו תמיד את הש"י בחי' כי מדי דברי בו זכור אזכרנו עוד. היינו שאפילו אם האדם מונח ח"ו בשפל המדרגה מאד במקום שהוא ח"ו, אעפ"כ ע"י הדיבור יכול להזכיר א"ע בהש"י"ת לעולם דהיינו שאפילו אם הוא במקום שהוא אם יתחזק גם שם לדבר עכ"פ דיבורים קדושים של תורה ותפלה ושיחה בינו לבין קונו או לשוח עם רבו או עם חבריו ביראת שמים יכול להזכיר א"ע בהש"י"ת לעולם אפילו שם במקומו' המטונפים אפילו אם נפל למקום שפל ר"ל. כי הדיבור אינו מניח אותו לשכוח את הש"י"ת. והבן הדבר היטב מגודל כח הדיבור והוא עצה נפלאה ונוראה למי שחפץ באמת לבל יאבד עולמו לגמרי ח"ו.

'בכל דרכיך דעהו ואפילו לדבר עבירה'

סד] ויש להביא בזה את הגירסא שיש בעין יעקב (ברכות דף סג ע"א, ומועתקת בגליון הגמ' שם), על הא דדריש בר קפרא איזה פרשה קטנה שכל גופי תורה תלויין בה - בכל דרכיך דעהו והוא יישר אורחותיך, אמר רבא אפילו לדבר עבירה [אמר רב פפא היינו דאמר ר' אינשי גנבא אפום מחתרתא רחמנא קרי] עכ"ל הגמ' (בג' העין יעקב), ויבאר עפ"י הג"ל שרבא ורפא מיעצים לגנב שאפי' אם אין ביכולתך להתגבר בפועל על יצרך ואתה נופל ח"ו לגניבה, מ"מ העצה שלך

ולגבי דרגות אלו הרי לכל חלק בתורה"ק יש בה אורות מוחין עליונים מיוחדים, שכשלוּמדים חלק זה שבתורה"ק בדבקות בהש"י זוכים להארת חכמה עליונה המלוּבשת בחלק התורה"ק הזה דייקא, ולגבי זה ביקש דהע"ה שע"י אמירת התהלים יזכו בני"ל לכל האורות העליונים שבכל חלקי התורה"ק ואף חלק אורות העליונים הנמצאים בלימוד דנגעים ואהלות, ומוכן עפ"י שהיה צריך דהע"ה לבקש ע"ז, שולל בקשתו הרי אף שיזכו בני"ל לדבקות שכלב ע"י אמירת תהלים אי"ז מביא בהכרח להשגות אור העליון שבשאר חלקי התורה"ק.

פי' האמיתי בהווארט של הרה"ק מקאצק זי"ע
[סז] הקריא עוד מהבית ישראל את מה שמביא שם הווארט הידוע מהרה"ק מקאצק זי"ע על הפסוק (בפרשתו) ואנשי קודש תהיון לי, שמלאכים יש להקב"ה מספיק, והקב"ה חפץ דייקא באנשי קודש. ואמר בזה מו"ר שיש כאלו מפרשים את כוונת הרה"ק מקאצק שבא לומר שאין לנהוג הנהגת קדושה נשגבה של מלאכים, כי מלאכים יש להקב"ה מספיק וכו', אך מהשפ"א ומהבית ישראל שהביאו את דברי הרה"ק מקאצק מוכח שהם פירשו דבריו להיפך, והם המוסמכים באמת לפרש הכוונה האמיתית בדבריו, שכוונתו היתה שעיקר הרצון של הקב"ה שיבואו האנשים למדרגת הקדושה העליונה, כי זה הוא החידוש והנח"ר לפניו ית', שאף האנשים הגשמיים מזככים את עצמם ועולים למדרגת קודש, כי מלאכים יש להקב"ה מספיק ואי"ז חידוש אצלו, ועיקר החידוש שאדם מקדש עצמו ומתעלה בזה מעל דרגת המלאך, ולפי' זה לא בא ח"ו הרה"ק מקאצק להפחית מדרגת הקדושה שעל האדם לקדש ע"ע (כהבנה המוטעית הנ"ל), אלא בא להגדיל מעלת האיש המקדש עצמו כמלאך, שזה עיקר הנח"ר של הקב"ה, שזו התכלית להפוך מהחומר לצורה, מהגוף לנשמה, וכנ"ל מדברי הרמב"ם שכן היא התכלית לעת"ל שאין שום גוף, היינו כביאורנו לעיל שנהפך הגוף לנשמה.

לקיים בכל דרכיך דעהו, לקרוא להש"י אף בשעת הגניבה, שהאמת שאינך רוצה בגניבה זו, ויצרך אונסך, ותבקש ממנו רחמים שתזכה לתקן העבירה ולשוב בתשובה שלימה, ועי"ז תזכה ל"הוא יישר אורחותיך", שתזכה שהדיבור הק' שקראת לה' יחזיר אותך בתשובה שלימה, ולא תצטרך לקבל הענשים הקשים ח"ו, בבחי' אם בעליו עמו לא ישלם כנ"ל.

קושיית הנפה"ח בענין הדבקות

[סח] וא' התלמידים העיר שמווארט זה של החידושי הרי"ם והבית ישראל חזינן את הידוע בדרך החסידות שתכלית כל המצוות היא דבקות בה', (מצוה מלשון צוותא וחיבור להש"י), ועיקר הפגם דכל העבירות שנפרדים על ידם מהש"י (עבירה ג"כ מלשון שעבר מרשת השי"ת לרשות הסט"א), וע"כ מי שלכה"פ לא ניתק מעצמו עומ"ש יכול לתקן העבירה בקל, היות שאת הפגם העיקרי של העבירה עצמה לא פגם, והזכיר בזה מו"ר קושיית הנפה"ח, שהקשה על דרך רבותינו תלמידי הבעש"ט שעסקו כל ימיהם בקניית הדבקות, ושאל עליהם הנפה"ח שאם התכלית היא הדבקות הרי לכא' היו צריכים לעסוק בעיקר באמירת תהלים בכוונה והתעוררות ובשירות ותשבחות להש"י וכו' שעל ידם זוכים בנקל אל הדבקות, והלא בחז"ל מצינו שביקש דהע"ה שיהא חשוב התהלים כנגעים ואהלות, והלא לכא' התהלים יש בהם יותר התעוררות ודבקות אל הש"י מבנגעים ואהלות,

ישוב קושיית הנפה"ח

[סו] וביאר מו"ר שהנפה"ח השיג ענין הדבקות שהוא ענין הרגשת ההתקשרות אל הש"י באהבה ויראה וכו', ועי"ז מקשה שענין זה ישנו באמירת תהלים יותר מבנגעים ואהלות, אך האמת שישנם דרגות גבוהות יותר בענין הדבקות, שזוכים ע"י הדבקות להארת המוחין עליונים שבבחי' השראת רוח"ק והארת חכמה העליונה ונבואה וכו', ודרגות אלו הם למעלה מענין ההרגשה שכלב של הדבקות,

ביאור הא שרביז"ל עוזר לבעל בחירה

סח] אמר בשם הרה"צ ר' שמואל הורביץ זי"ע שהקשה על המעשה הידוע שהבעש"ט הק' אמר ע"ע שאינו יכול לעזור לבעל בחירה אך יהא לי נכד שיוכל לעזור אף לבעל בחירה, וזקן א' מתלמידי הבעש"ט נסע לחפש הנכד הזה אצל כל נכדי הבעש"ט הק', עד שהגיע לרביז"ל ושמע מחוץ לדלת איך שרביז"ל אומר 'לבעל בחירה אני יכול לעשות טובה', ואז אמר הזקן עליכם נתכוין זקינכם הק', והקשה ר' שמואל מה הפירוש שהבעש"ט אינו יכול לעשות טובה לבעל בחירה, והלא הבעש"ט עשה בעלי תשובה לאלפים, וכן עשו תלמידיו הק' ותלמידי תלמידיהם ריבוי בע"ת וכו', וביאר בזה ר' שמואל שדרך הבעש"ט הק' היה להוציא נשמה מעמקי הקל' והכנים אותה לתוך הקדושה, ואת כל תיקוני הניצו"ק שזרקה נשמה זו לתוך הקל' לקח הבעש"ט ע"ע לתקנם, ובדרגה זו אין מתייחסת התשובה והתיקון אל האדם עצמו, אלא הכל מתייחס אל הבעש"ט הק' עצמו.

אך דרך רביז"ל שהתיקון יהא מתוך הבחירה של האדם עצמו, שאחרי תשובתו עוברים עליו במחשבתו וכו' כל אותם המעברים, אלא שבכח ניצוץ נשמת רביז"ל שנתעברה בו מקבל הכח להטות עצמו ולברוח מהרע, ובכח בריחה והטיה זו מעלה בעצמו את כל הניצוצות הקדושים שזרק, ומתייחס התיקון אל הבעל בחירה עצמו (ע"ן ככל זאת בארוכה במאמר 'בעל השדה' שבקונטרס זכרון הלויים שי"ל עתה).

והוסיף בזה מו"ר על השגת הרה"צ הנ"ל, שאמנם יש אופן לתקן כל התיקונים על ידי בחי' 'ואלה המשפטים אשר תשים לפניכם' היינו לתקן כל התיקונים בשרשם העליון שבתורה, ולא למטה בנסיונות בעולם הזה, ובבחי' אשרי הגבר אשר תייסרנו י-ה על ידי ו'מתורתך תלמדנו', שעל ידי עמל התורה הקדושה מתקנים את כל התיקונים בשורש, והשי"ת יוכנו לתיקון השלם בדרך המעולה במהרה בימינו אכי"ר.

ברוך ה' לעולם אמן ואמן

שיחות הר"ן לח

בחי' נצח והוד דבינה שזה היגיעות בעבודת ה', מוכרח גם הביטול לצדיקים שעיקר היחוד וקירוב הגאולה הוא דייקא על ידם.

וסוד הדבר מובא בספה"ק עבודת הקודש למהר"ם גבאי [הרי"ף] מביא שזה היה הספר מוסר הראשון בימי הבעש"ט, שם מאריך לדבר דרכי עבודת ה' ע"פ סוד [שם האדם מכוון בעבודת ה' לשם איזה תועלת, לא רק שמכוון למזון או כבוד, אלא שמכוון לאיזה תועלת עצמית אפי' רוחנית, שרוצה לזכות לדביקות מצד עצמה. הרי אינו בדרגת הצדיקים האמיתיים.

וכותב שם שעיקר עבודת ה' הוא רק להעלות המלכות ולייחדה בז"א. לייחד קוב"ה ושכינתיה. אך כשאדם אינו מכוון באמת לתועלת היחוד עצמו... הוא ממשיך בלשון מאד חריף... שאין בעבודתו כלום. וכתב בעל התניא שאנו רחוקים מאד לכוון באמת לשם יחוד קודשא בריך הוא ושכינתיה. אבל למעשה בפנימיות יש לנו כן שייכות ברצון הזה.

וכל זה רק ע"י ההתקשרות לצדיקי אמת. דהיינו שאנו לא שייכים לאותה מדרגה, ורק בפנימי פנימיות יש לנו שייכות לזה ע"י ההתקשרות לצדיק שהוא זוכה לדרגה זאת באמת. והוא מעורר אותה הנקודה גם בפנימי פנימיות של כולנו.

הכלל שכל ענין הצדיק הוא רק אור היחוד. ונדב ואביהו אפי' שהיו גבוהים מאד מאד לתיקון השכינה, אלא שלא היו בדרגת משה רבינו שהוא סוד מוחין דאבא שהוא עיקר המייחד, כי היחוד הוא בא רק ע"י הביטול, היינו שכל כוונתו לשם יחוד קוב"ה ושכינתיה.

"שתו בשמים פיהם ולשונם תיהלך בארץ". (תהלים עג ט) כי עכשיו נתפשט האפיקורסות שהותרה הרצועה לדבר סרה על כל הצדיקים ועל כל יראי ה'. והוא כמו מי שפושט לשונו נגד כל העולם שאינו משגיח על כל העולם.

ובאמת זה האפיקורסות הוא נגד השם יתברך בעצמו, אך שהם נושים לדבר בפיהם על השם יתברך על כן הם מהפכין אפיקורסות שלהם לדבר על העולם. וזהו "שתו בשמים פיהם", שבאמת מה שמדברים בפיהם הוא באמת למעלה בשמים, כי עיקר דבריהם נגד השם יתברך כביכול בנוכח לעיל, אך "לשונם תהלך בארץ", שמחמת שבנושים לדבר בפיהם נגדו יתברך, על כן לשונם תהלך בארץ שפושטין לשונם נגד העולם כנ"ל. אבל באמת "שתו בשמים פיהם" כנ"ל:

רבינו האריז"ל מגלה שסוד נדב ואביהו הוא בנצח והוד, והיה רצונם להמשיך מוחין למלכות מאור הבינה, ובוה לקרב הגאולה בדרך הבינה. וזה היה הפגם כי משה ואהרן בכחם להמשיך מוחין דאבא שרק על ידו הוא היחוד דז"א עם המלכות. אך נדב ואביהו שרצו להמשיך הגאולה רק ע"י מוחין דבינה, לכן יצאה אש מלפני ה' ותשרפם.

והרה"ק מקאמארנא מאריך בספריו לבאר הענין הזה, והוא ע"פ מש"כ בזה"ק שעיקר פגם המצורע שחסר לו אור אבא, דהיינו הגם שהאדם מתייגע בתורה ועבודה, והוא שלם בכל העבודות, כל זמן שאין לו ביטול לצדיקים שהוא בחי' חכמה כח מ"ה, אזי עדיין אינו יוצא מצרעתו.

וכשאין לאדם ביטול לצדיקים אינו במל להשי"ת. והגם שמתייגע ורוצה לקרב הגאולה ע"י

בעולם. ואין להם שום רצון בעולם וכ"ש על עצמם שאין מכוונים לא לרוחני ולא לגשמי. שזה נקרא מוחין דאבא באמת. שרק במלים להשי"ת.

וכשיש לאדם מוחין של ביטול ע"י שאנו רוצים להתקשר לצדיקי אמת, ממילא אפי' אם אנו עדיין במוחין דבינה ורוצים תועלת עצמית בכל עת. מ"מ ע"י שאינו מדבר סרה כנגד הצדיקי אמת, יש לו שייכות לאור אבא ולהארת היחוד.

כי כל אלו הצדיקים כל ימי חייהם ותנועותיהם רק לייחד שמו ית'. וממילא כשמדבר סרה נגדם, הרי הוא כמדבר סרה נגד ה'. ומדה טובה מרובה שע"י שמתבטל לצדיקי אמת הוא ממילא בטל להשי"ת. ובוזה נזכה לביאת גוא"צ ברחמים בב"א.

כי האדם שמתייגע באש קודש בעבודת ה' ואינו מתבטל לצדיקים, זה סימן שהוא חושב שהתכלית הוא העבודות שלו. כי אם מכוון שהעיקר לכבוד ה', ובודק בעצמו ורואה שאינו מכוון אפי' תנועה אחת אמיתית לשם יחוד קוב"ה ושכינתיה, כי כל זמן שיש לו עוד איזה כוונה לתועלת עצמית, גשמית או רוחנית, הרי שאינו באור היחוד.

ורק ע"י שאנו מתבטלים לצדיק, ומעורר אצלינו בפנימי פנימיות לדעת מאור היחוד. ולפני כל מצוה ומצוה יכון ויאמר לשם יחוד קוב"ה ושכינתיה. דהיינו שמסירה דעת מכל העניינים צדדים הן ברוחני הן בגשמי, וזה רק בכח ההתקשרות לצדיקי האמת שהם באמת כל עיקר הכוונה שלהם רק שיתגלה השי"ת

שיחות הר"ן לט

אצל צדיק פלוני, ענה ואמר: 'האם אי אפשר לזכות לדביקות בה' מבלי להכות הראש בקיר?' ואח"כ הגיעו ימי ר"ה יוה"כ וסוכות. ובסוכות היה אומר שהיום הגיע אברהם אבינו אלי ונתן לי מתנות וביום ב' יצחק וכו', והיה מדבר גילויים נוראים מה שאמרו לו האושפזין. ובאותה השנה כשבא ר"ה יוה"כ וסוכות לא התפלל בהתלהבות כמו תמיד, וכן בסוכות לא גילה שום גילויים. והיו החסידים בצער גדול מה קרה לרבם.

ובאמצע חול המועד אמר לחסידיו, אספר לכם מה נעשה עמי. כי בר"ה ויוה"כ עשיתי עליות נשמה כמה פעמים, ודחו אותי מכל ההיכלות כי נגזרה גזירה שלא לקבל תפילתו. וכן היה בסוכות שלא ראה שום גילויים. עד שהגיע להיכל הבעש"ט ואמר לו, בני בני אגלה לך סיבת הדבר. מכיון שבאמצע השנה דיברת סרה על הצדיק שהכה ראשו בקיר, והרי אתה סניגורן של ישראל ותמיד אתה רואה ומדבר אך טוב

ראוי שירגיש צרת יחיד מכל שכן צרת רבים חס ושלום כלל. כי אפשר שידע מהצרה חס ושלום ויודע בבירור כאב הצרה חס ושלום ועם כל זה לבו אינו מרגיש הצרה כלל. ועל כל פנים צרת רבים חס ושלום ראוי שהלב ירגיש כאב הצרה. ואם אינו מרגיש צריך להכות הראש בקיר היינו להכות הראש בקירות לבנו כמובא במקום אחר (לקמן רי"ז) על פסוק "וידעת היום והשבות אל לבבך" (דברים ד' לט) שצריך להביא הדעת בחלב. והבן היטב. אחר כך שמעתי בשמו שאמר שזהו בחינת "ויסב חוקיהו פניו אל הקיר" (ישעיה לח ב) שהסב והמשיך הפנים שהוא המח והדעת אל קירות הלב. היינו כנזכר לעיל. כי עיקר הפנים היא החכמה והדעת שהוא אור הפנים כמבאר במקום אחר.

מסופר על אחד מתלמידי הרה"ק מקאמאראנא שנסע לרבו, ובדרך נכנס לאיזה צדיק וראהו מתפלל ומכה ראשו בקיר, וכשבא לרבו סיפר לו מה שראה

וכל השכליים שיש בקדושה הם רק כדי ללמד איך לשבר אות ה' ולעשות בו פתח, שהוא דעת גבוה מאד.

והעיקר כי למעלה באות ח' הוא סוד פנימיות הלב, כי גם כשאדם נמצא בהרגשות של הסתרות ואינו יכול בפועל לפתוח התחדשות שירגיש התעוררות עצום כי מונח בריחוק, אבל למעלה יוכל לעורר פנימי פנימיות הלב לומר לו ית' רבונו של עולם, לא משנה לי אם אני מרגיש או לא מרגיש, אני בטל אליך לגמרי. וכך מגלה כל ההסתרות, כי כל הסתרה תכליתה לגלות ביטול פנימי. ואם ישתמש עם ההסתרה כמו שצריך, להתבטל להשי"ת, להשתמש בכלי ההסתרה ולהתבטל לה' בפנימיות לבו. בזה משבר אות הח' ונעשה ה' מחמץ למצה וזוכה לגאולת הנפש.

כי שבירת הח' הוא רק למעלה ולא מרגיש בחג"ת, רק בפנימיות הנה"י שאינו מרגיש כלל. וזה בעצמו סוד המצה והתגלות הדעת. לכן אנו פורסים המצה ביחץ שהוא בחי' מחלוקת דקדושה. וכל זה כשאדם מתחזק כשאינו מרגיש השראת המוחין, כי עיקר החמץ הוא מה שאדם נשבר מהנסיונות, אך כששתמש עם ההסתרות ככלי לביטול הרי הוא חולק עם הסט"א מחלוקת דקדושה ע"י שמחליט בנפשו שאין חילוק אם מרגיש בלבו קירוב או ריחוק, ומתבטל בפנימיות לה', זהו מעם מצה מעם מן, שער הנ'. ולכן גם שבחין יש הרבה הסתרות מצד המוחין ומצד האנשים, אך כשיתבטל לה' יזכה להפוך כל ההסתרות לדעת עצום, ועל ידי זה נזכה לביאת גואל צדק ברחמים במהרה בימינו אמן.

לישראל, וכ"ש בגדולת הצדיקים. וכיון שבזית הצדיק לא יתקבלו תפילות עד שתשוב בתשובה.

והיכף נתעורר לשוב בתשובה, ונתעורר באמת שגם להכות הראש בקיר זה דרך בעבודת ה', ותוך כדי דיבור נפתחו השמים וירא מראות אלהים, וחזר לראות כל העולמות. הכלל שרבינו אומר כאן שהעיקר הוא להכות הראש בקירות הלב. להביא הדעת בתוך הלב. 'הבן היטב', דהיינו שזה כתוב כאן בכמה מילים, אך לקיים זה עבודה גדולה מאד.

וזחר כל עבודת ימי הפסח, כי פרעה עומד באמצע בין הראש למדות, אפי' אדם שילמד לפני פסח כל הספה"ק וידע הכל בראשו, אבל לעובדא למעשה יתכן שיהיה בלב כמו גוף מגושם. ועיקר העבודה הוא להמשיך מהמח אל הלב, שזהו שורש עבודת התפילה, איך להמשיך מה שלומד מהמח אל הלב. כי גם שיוודע כל סודות ליל פסח, וכשמגיע ליל הסדר זוכר כל הפרטים אבל בלא לב ולב, ומה לו בכל ידיעותיו, הרי פרעה יונק דמים של חיותו, ויונק ממנו כל החיות שלו, ונשאר מת.

ולכן אין עצה רק להתעורר בימים האלה, לעורר הלב בצעקה, כי עיקר הכנת פסח לא רק ללמוד הלכות, הגם שזה הכנה עקרית. אבל גם צריך לעסוק בעבודת התפילה וללמוד איך להמשיך מהמח אל הלב.

וזח שכותב מהרג"ת שהמצה של פסח הוא דעת גדול, והעיקר לדעת איך לשבר ההסתרה. להפך חמץ למצה. כי אין הברל בין אותיות חמץ לאותיות מצה אלא שלמעלה באות ח' פותחים בצד שמאל ונעשה מאות ח' אות ה'. והעניין הוא שצריך לשבר ההסתרה.

